



Krajevne novice

Glasilo občine Šmartno pri Litiji

Februar 2018

Letnik 3, številka 1



Iz tokratne vsebine:

Ločeno zbiranje odpadnega jedilnega olja

stran 4

Pogovor z Rudijem Vidicem

stran 5-7

Šola v Veliki Kostrevnici nekoč in danes

stran 9

Širitev podjetja Herz d. o. o. in nova delovna mesta

stran 16

ISSN 2463-8579

Pestro kulturno dogajanje v naši občini

Avtor članka: dr. Jernej Kotar, odgovorni urednik

V času izida prve letošnje številke Krajevnih novic je za nami že mesec in pol novega leta. Vanj smo tudi člani uredniškega odbora vstopili polni načrtov in pričakovanj. Pred nami je namreč prva številka tretjega letnika našega glasila in s ponosom se lahko ozremo nazaj na opravljeno delo. Včasih je resda težko, zlasti kadar smo pod pritiskom rokov in zato v poznih večernih urah urejamo vse potrebne zadeve, da lahko časopis pravočasno izide, a je ves trud poplačan, ko od naših bralk in bralcev prejmemo pohvalne besede. Tri leta se morda res sliši malo, vendar je ta kratek čas dovolj, da se v njem lahko razvije tradicija. Februarska številka je tako že tretje leto zapored posvečena kulturi, saj 8. februarja, na dan smrti našega največjega pesnika, dr. Franceta Prešerna, v Sloveniji obeležujemo osrednji slovenski kulturni praznik.

Ob praznovanju tega praznika je prav, da se spomnimo vseh pokojnih in živečih slovenskih kulturnih ustvarjalcev, saj brez njih ne bi mogli oblikovati in ohraniti naše narodne identitete. Skozi celotno zgodovino so se morali soočiti z raznimi ovirami pri svojem delu, zato moramo danes še toliko bolj spoštovati njihov trud in vnemo. Denarja za kulturo nikoli ni bilo dovolj, a so se morali naši najvidnejši ustvarjalci s Prešernom na čelu boriti še s cenzuro. Danes je drugače in cenzure ni več, se pa kulturni delavci še vedno soočajo z omejenimi finančnimi sredstvi. Mesec februar je zato pravi čas, da se spomnimo na naše lokalne ustvarjalce in jim izkažemo globoko spoštovanje. Člani društev namreč žrtvujejo mnogo svojega časa in z veliko vneme vadijo za nastope, s katerimi popestrijo številne kulturne prireditve v domačem okolju. Njihov trud je najbolje poplačan, kadar na prireditve pride veliko

ljudi, ki jih na koncu nagradijo z aplavzom. V našem okolju imamo kar nekaj odmevnih prireditev, ki se jih udeležijo množice obiskovalcev, za kar gre zasluga predvsem vsem našim kulturnim društvom in posameznikom.

V svetu, ki se zelo hitro spreminja in globalizira, je še toliko bolj pomembno ohraniti kulturno izročilo. Veseli smo lahko, da se v domača kulturna društva včlanjajo tudi mlade občanke in občani, zato se nam za prihodnost ni treba bati. Šmarčani se lahko namreč pohvalimo s številnimi znanimi osebnostmi, ki so danes pomembne za cel slovenski narod, pri čemer naj omenim le Janeza Vajkarda Valvasorja, Davorina Hostnika, Slavka Gruma in Fritzga Pregla. Prav tako pa smo ponosni tudi na vse naše današnje občanke in občane, ki s svojim ustvarjanjem bogatijo naš kulturni prostor in promovirajo ime Šmartnega pri Litiji po celotni državi in tudi preko njenih meja.

Občina Šmartno pri Litiji

Tomazinova ulica 2, 1275 Šmartno pri Litiji

Elektronski naslov: info@smartno-litija.si

Telefon: 01 896 27 70

Faks: 059 097 480

Uradne ure

Ponedeljek: 8.00–12.00 in 13.00–15.00

Sreda: 8.00–12.00 in 13.00–17.00

Petek: 8.00–13.00

Uradne ure župana so po dogovoru, zaželeno je predhodna najava na telefonsko številko 01 896 27 70.

Glasilo občine Šmartno pri Litiji Krajevne novice

Prispevke in oglase za naslednjo številko Krajevnih novic, ki bo izšla aprila 2018, pričakujemo najkasneje do srede, 28. 3. 2018, na elektronski naslov uredništva: urednistvo@krajve-ne-novice.si.

Članke, prejete po tem datumu, bomo objavili v okviru možnosti. Avtorje prispevkov in naročnike oglasov naprošamo, naj pri svojem pisanju in oblikovanju upoštevajo navodila, ki so objavljena na spletni strani Občine.

Izdajatelj:

Javni zavod Bogenšperk

Odgovorni urednik:

dr. Jernej Kotar

Uredniški odbor:

Katarina Kragelj, France Vidic, Sašo Goršek, Domen Merzel in Matjaž Hostnik

Jezikovni pregled:

Janoš Železnik

Naslovna fotografija:

Fantje od fare

Foto:

Arhiv Rudija Vidica

Prelom in priprava za tisk:

Biroservis – Mlakar Gorazd s. p.,
Ustje 7, 1275 Šmartno pri Litiji

Glasilo izhaja v nakladi

1800 izvodov in je brezplačno.

ISSN 2463-8579

V okviru projekta SMART-MR priložnost za pričetek vzpostavitve regijske celostne prometne strategije LUR

Avtorica članka: Barbara Boh

Na decembrski 8. redni seji Sveta Ljubljanske urbane regije v sestavi županov in predstavnikov 26 občin LUR, ki je potekala v mestni hiši, je bil predstavljen tudi evropski projekt SMART-MR, katerega slovenska partnerja sta Regionalna razvojna agencija Ljubljanske urbane regije (RRA LUR) in Znanstveno raziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti (ZRC SAZU). V okviru projekta proučujemo problematiko in izzive urejanja prometa v metropolitanskih regijah, kjer se na račun osebne motorne prometa pojavljajo številni prometni zastoji in posledično velike količine toplogrednih plinov. Slednje negativno vpliva na življenjske pogoje za prebivalce, ob tem pa tudi na podporno okolje za razvoj gospodarstva.

Glavni cilj projekta SMART-MR je tako podpreti lokalne in regionalne oblasti pri izboljšanju prometne politike

in zagotavljanju trajnostnih ukrepov za doseganje prožne nizkoogljične mobilnosti v metropolitanskih regijah.



V okviru projekta je načrtovana vzpostavitev temeljev za oblikovanje regijske prometne strategije (CPS) na nivoju celotne Ljubljanske urbane regije. **Regijska CPS bi občinam in regiji ponudila identifikacijo skupnih prometnih izzivov, akcijski načrt z ukrepi za njihovo reševanje ter časovni in finančni okvir za realizacijo ukrepov.** Glede na to, da ima v Ljubljanski urbani regiji svojo CPS že izdelano devet občin (Mestna občina Ljubljana, Borovnica, Grosuplje, Ivančna Gorica, Kamnik, Litija, Logatec, Medvode in Vrhnika), bi se pri pripravi regijske CPS osredotočali predvsem na povezovanje ugotovitev in iskanje rešitev, ki se lahko aplicirajo na nivoju regije. Predlog za izdelavo regijske CPS je bil med večino občin izredno dobro sprejet, prav tako je bil izražen tudi interes za oblikovanje CPS za nekatere manjše občine, saj bi jim tovrstne podlage bistveno olajšale njeno izdelavo. Ob tem je potrebno poudariti, da je izdelana in potrjena celostna prometna strategija predpogoj za uspešno črpanje evropskih sredstev za ukrepe na področju vzpostavljanja trajnostne mobilnosti.



Glede na to, da gre za dolgoročno načrtovanje in urejanje trajnostnega prometa v regiji, je povezovanje in sodelovanje občin pri oblikovanju dokumenta bistvenega pomena. V naslednjih mesecih so tako predvideni individualni posveti, razprave in usklajevanja s posameznimi občinami ter priprava strategije izdelave dokumenta, ki

bo regiji omogočil še intenzivnejši razvoj trajnostne mobilnosti.

Več o projektu SMART-MR si lahko preberete na <http://www.interregeurope.eu/smart-mr/>. Kontakt: Janez Nared, janez.nared@zrc-sazu.si, tel. 01 200 27 16 Katja Butina, katja.butina@ljubljan.si, tel. 01 306 19 14

Živahno nadaljevanje investicij tudi v letu 2018

Avtor članka: Srečko Vavtar

Na Občini Šmartno pri Litiji smo v lanskem letu v celoti izpolnili plan investicij, predvidenih v proračunu, prenesla se je le izgradnja sekundarnega kanalizacijskega voda na Staretovem trgu, ker nismo pridobili soglasij za črpališče. Poiskali smo novo varianto na lokaciji 'Rusovna', kjer bomo uredili tudi nekaj parkirnih mest. Glede na sprejeti proračun za leto 2018 se bodo večinoma izvajali projekti na gospodarski infrastrukturi.

V spomladanskem času pričnemo z gradnjo pločnika v Šmartnem mimo Palčiča in razširitev obstoječega na mostu ter izgradnjo pločnika v Kostrevnici od vrtca do odcepa za Jelšo v dolžini 300 m. Istočasno bomo izvedli tudi javno raz-

svetljava. Poseben poudarek bo na asfaltiranju cest. Pričeli bomo z asfaltiranjem krajših odsekov od 100 do 600 m na lokacijah Gozd - Reka, Javorje, Felič Vrh, Poljane-Ježni Vrh itd., v skupni dolžini cca 2,5 km. Odsek Koške Poljane-Tuji Grm bo v dolžini 1,4 km izveden v drugi polovici leta. Iz sredstev vzdrževanja cest načrtujemo tudi novo asfaltno prevleko na lokalnih cestah proti Kostrevnici, Lupinici in Vintarjencu; skupne dolžine cca 1,5 km, odvisno od finančnih zmožnosti.

Sanacijo zidu in popravilo ceste nad pokopališčem na Libergi bomo izvajali po ureditvi zemljiško knjižnega stanja zemljišč. Za novo mrliško vežico na pokopališču Velika Štanga je izdelan idejni projekt, v postopku je pridobivanje potrebne dokumentacije, gradnja pa naj bi se predvidoma pričela konec leta 2018.

V vzdrževalna in manjša investicijska dela na vodovodih bo vloženi 70.000,00 €. Za vodovod Račica je pridobljeno gradbeno dovoljenje, gradnja je predvidena v naslednjem letu.

Občina pričakuje sredstva za ureditev trga Šmartno na podlagi razpisa LAS projekta. Sanirali bomo površino med cerkvijo in bivšo Majolko. Večnamenski prostor je predviden za prireditve, občasne stojnice, možno bo kratkotrajno parkiranje in počitek



obiskovalcev na klopi pod drevesom. V izdelavi je Občinski prostorski načrt – OPN. Pridobivamo soglasje za parkirišče pod Dvorano Pungrt; za šolo Primskovo bo letos izdelan načrt energetske sanacije, dela se bodo izvedla v letu 2019. Skupna vrednost predvidenih investicijskih del, skupaj z rednim letnim in zimskim vzdrževanjem cest, znaša več kot 1.000.000,00 €. Glavnino sredstev Občina zagotavlja iz proračuna, manjši delež bo kredit, namenjen izključno rekonstrukciji cest. Za konec naj dodam, da nas bo podjetje Kovina Herz letos razveselilo z izgradnjo nove proizvodne hale in dodatnimi zaposlitvami.

Datum in ura	Dogodek in predavatelj	Lokacija	Organizator
Četrtek, 22. februar 2018, ob 19. uri	Strokovno predavanje z naslovom »Spoznajmo govorico psov« Predavateljica: Karmen Zahariaš, strokovnjakinja za vedenje psov	Družbeni dom v Grosuplju, Taborska 2, Grosuplje Vstop prost	Kinološko društvo Grosuplje Na predavanju zainteresirani lahko pridobijo informacije o vpisih v spomladansko šolanje psov.

Naslov društva: p. p. 003, 1290 Grosuplje, www.kd-grosuplje.si, info.kd.grosuplje@gmail.com

Račun pri NLB d. d., PE Grosuplje: 02022 - 0012499089

Davčna številka: 73823511

DRUŠTVO NI ZAVEZANEC ZA DAVEK NA DODANO VREDNOST

Ločeno zbiranje odpadnega jedilnega olja

(Klasifikacijska številka odpadkov: 20 01 25)

Avtorica članka: Marta Peršin, univ. dipl. kem.

Kam z odpadnim jedilnim oljem?

Odpadno jedilno olje, ki nastaja v kuhinjah, nikakor ne sodi v straniščno školjko ali kuhinjski odtok, prav tako ga je prepovedano mešati z drugimi odpadki. Z odvajanjem v kanalizacijo, greznico ali neposredno v okolje lahko pride do zamašitve odtočnih cevi, pojava malih glodalcev in težav na čistilnih napravah. En liter jedilnega olja pomeni obremenitev 19 PE.

Kaj storiti z odpadnim jedilnim oljem, ki vam je ostal v ponvi?

Olje ohladite in zlijte v plastenko ali namensko posodo, ki jo prejmete na sedežu javnega podjetja.

V letu 2018 lahko vsa gospodinjstva z območja občine Litija in občine Šmartno pri

Litiji prevzamejo namenske posode za ločeno zbiranje odpadnega jedilnega olja. S tem želimo zmanjšati količino odpadnega jedilnega olja, ki se odlaga med odpadke ali zlija v kanalizacijo in povzroča nepotrebno obremenitev čistilne naprave.



Posode za zbiranje odpadnega jedilnega olja v kuhinji

Odpadno jedilno olje, ki nastaja v gospodinjstvih, brezplačno prevzemamo v zbirnem centru Šmartno in zbirnem centru Litija v času obratovanja ter na letni akciji zbiranja nevarnih odpadkov.

Kuhinje, ki pripravijo več kot 20 obrokov hrane dnevno, morajo zbirati odpadno jedilno olje in ga predajati registriranemu zbiralcu, ki poskrbi za nadaljnje ravnanje z njim. Javno podjetje tovrstnim kuhinjam v okviru izvajanja gospodarske javne službe

zbiranja komunalnih odpadkov ni dolžno zagotavljati prevzema.

Namenska posoda za zbiranje odpadnega jedilnega olja v zbirnih centrih za komunalne odpadke:



ZC Šmartno, Grumova cesta 6a, Šmartno

Obratovalni čas zbirnih centrov:

Zbirni center za komunalne odpadke Šmartno, Grumova cesta 6a, 1275 Šmartno pri Litiji:

- torek med 8. in 12. uro,
- četrtek med 12. in 16. uro in
- sobota med 8. in 12. uro.

Zbirni center za komunalne odpadke Litija, Ponoviška cesta 15, 1270 Litija:

- ponedeljek med 8. in 12. uro,
- sreda med 13. in 17. uro in
- petek med 12. in 16. uro.

Poročilo o kakovosti pitne vode v letu 2017



Avtor članka: Javno komunalno podjetje Grosuplje

Na območju občine Šmartno pri Litiji se uporabniki oskrbuje iz dveh vodovodnih sistemov v upravljanju Javnega komunalnega podjetja Grosuplje, in sicer Debeli hrib in Felič Vrh.

Letni notranji nadzor je bil izveden s strani pooblaščenega izvajalca Nacionalnega laboratorija za zdravje, okolje in hrano. Notranji nadzor se opravlja na podlagi Pravilnika o pitni vodi (Ur. l. RS št. 19/04, 35/04, 26/06, 92/06, 25/09, 74/15, 51/17), interne HACCP dokumentacije. V splošnem lahko ugotovimo, da se je upo-

rabnikom distribuirala ustrezna zdrava pitna voda. Na vodovodnem sistemu Debeli hrib se je z vzorčenjem potrdilo, da je vzrok neskladnosti na hišnem vodovodnem sistemu. Uporabnika sta prejela ustrezna navodila. Na vodovodnem sistemu Felič Vrh ni vzpostavljena priprava pitne vode s plinskim klorom. Zaradi tega je voda brez predho-

dnega prekuhavanja za prehranske namene lahko škodljiva za zdravje uporabnikov. Ukrep prekuhavanja vode je uveden od 7. 11. 2013 dalje in so ga uporabniki dolžni upoštevati. V vodi je izkazana prisotnost fekalnega onesnaženja.

Celotno letno poročilo za leto 2017, pripravljeno s strani pooblaščenega izvajalca notranjega nadzora, je objavljeno na spletni strani <http://www.jkpg.si/>, pod rubriko Kakovost pitne vode.

Poleg tega so na tem spletnem mestu dosegljiva:

[Navodila o prekuhavanju vode](#),
[Priporočila lastnikom objektov za vzdrževanje hišnega vodovodnega omrežja](#) in
[Navodila za dezinfekcijo vodovodnega omrežja](#).

Grosuplje, januar 2018

Rezultati notranjega nadzora nad kakovostjo pitne vode pri uporabnikih v letu 2017

Vodovodni sistem	količina distribuirane vode [m ³]	trdota vode [°dH]	MIKROBIOLOŠKE ANALIZE				FIZIKALNO-KEMIJSKE ANALIZE				ukrep prekuhavanja [dni]
			št. vzorcev	% ustreznih	št. neustreznih	vzrok neustreznosti	št. vzorcev	% ustreznih	št. neustreznih	vzrok neustreznosti	
Debeli hrib	11.486 od tega 1.822 občina Šmartno	21,9	6	67	2	SK37	5	100	0	-	0
Felič vrh	1.649 od tega 555 občina Šmartno	-	4	0	4	EC, KB, SK22, SK37	4	100	0	-	365

Legenda: EC - E. coli - pokazatelj fekalnega onesnaženja, CP - clostridium perfringens vključno s spori je zanesljiv pokazatelj fekalnega onesnaženja, v pitni vodi ni dopustna • KB - koliformne bakterije so pokazatelj stoječe vode (mrtvi rokavi na omrežju ali hišnega vodovodnega omrežja), v pitni vodi niso dopustne • SK22 - št. kolonij pri 22 °C je pokazatelj učinkovitosti postopka priprave vode in kaže na možnost razmnoževanja bakterij v omrežju zaradi zastojev ali povečane temperature, mejna vrednost < 100/ml. • SK37 - št. kolonij pri 37 °C je pokazatelj učinkovitosti postopka priprave vode in kaže na možnost razmnoževanja bakterij v omrežju zaradi zastojev ali povečane temperature, mejna vrednost < 100/ml. • EN - enterokoki - v odsotnosti drugih bakterij pokazatelj starejšega fekalnega onesnaženja.

Kulturno življenje v naši skupnosti

Avtor članka: Uredništvo Krajevnih novic

V mesecu februarju obeležujemo osrednji slovenski kulturni praznik, to je tudi čas, ko nekoliko več pozornosti namenimo našim kulturnim ustvarjalcem. Prav bi bilo, da bi se nanje spomnili večkrat na leto in se udeleževali njihovih prireditev, saj ne nazadnje člani društev žrtvujejo svoj čas za to, da nam popestrijo različne dogodke v naši občini. V Šmartnem se lahko pohvalimo z zelo dolgo tradicijo kulturnega življenja, zato smo k tokratnemu pogovoru povabili gospoda Rudi-ja Vidiča, predsednika Prosvetnega društva Šmartno.

Gospod Rudi, zelo nas veseli, da ste se odzvali našemu vabilu na pogovor. Februar-ska številka Krajevnih novic je že tradici-onalno posvečena domačim kulturnim ustvarjalcem, zato lahko rečemo, da ste vi pravi kandidat. Domačini vas pozna-mo ne le kot prijaznega človeka, s katerim je vedno lepo poklepetati, ampak tudi kot vneta kulturnega delavca. Vseeno vas prosimo, če se lahko našim bralkam in bralcem kratko predstavite.

Rojen sem bil med drugo svetovno vojno v vasi Volčja Jama, v številčni družini, kot najmlajši od devetih otrok. Tam sem tudi odrasčal in od tam hodil v približno šest kilometrov oddaljeno Osnovno šolo Šmar-tno. Takrat javnih prevozov v šolo ni bilo in te, kar velike razdalje smo vsi otroci pre-magovali peš, v toplejšem času bos, pozimi pa večkrat tudi na smučeh. Zaradi omejenih možnosti sem se po osnovni šoli zaposlil v takrat najbližji tovarni usnja kot vajenec in potem tu ostal ves čas zaposlitve, vmes pa sem ob delu končal Srednjo tehnično usnjarsko šolo v Domžalah in študij na Eko-nomski fakulteti v Ljubljani. Pred trideseti-mi leti smo se po zgraditvi hiše z družino preselili v Šmartno.

Izhajate iz glasbeno zelo nadarjene družine, katere člani so se uveljavili tudi na držav-nem nivoju. Kakšni so bili vaši glasbe-ni začetki in kdo vas je navdušil za petje? Ali morda igrate tudi kakšen inštrument?
 V naši družini ni bil nihče instrumentalist, ali po domače muzikant, vsi pa smo doma radi in veliko prepevali. Oba starša sta bila ljudska pevca, posebno oče je bil tudi med ljudmi znan kot odlični pevec in zelo dru-žaben človek in nekaj tega se je prijelo tudi nas, otrok. Veselje in ljubezen do petja sta se vame naselila že v ranem otroštvu, in to je ostalo v meni vse do današnjih dni. Z zborovskim petjem sem se srečal že v osnovni šoli in, kolikor se spomnim, me je



Rudi Vidič

šolski upravitelj in navdušen zborovodja g. Franc Gruden že v četrtem razredu vključil v – danes bi rekli – mladinski zbor. Po odho-du g. Grudna iz Šmartnega sem pel v zboru pri g. Jožetu Cajhnu.

Pri odraslih zborih sem začel peti z osem-najstimi leti, in to pri civilnem in tudi pri cerkvenem zboru. Veliko smo prepevali tudi v fantovskih sestavih, vendar poleg dobrega posluha in precejšnje »kilometri-ne« nisem imel nobenega glasbenoteore-tičnega znanja.

Leta 1971 so v Ljubljani ponovno uvedli orglarsko šolo, ki po vojni ni več delovala. Ta šola se je v novih razmerah imenovala orgelski tečaj, saj v okviru Teološke fakul-te ni bilo dovoljeno ustanavljati drugih šol kot teološke. Pouk, ki se je izvajal ob sobo-tah, sem obiskoval tri leta in si tako pridobil precej znanja iz glasbenoteoretičnih pred-metov. Ker iz otroštva nisem imel podlage za igranje instrumenta, sem se za igranje klaviatur usposobil le toliko, da sem lahko »prebral« notne zapise posameznih skladb in jih potem posredoval oziroma podajal pevcem na pevskih vajah. V časih mojega otroštva so bile razmere take, da si zaradi velike oddaljenosti in tudi pomanjkanja glasbenega izobraževanja ni bilo mogoče privoščiti. Kar zamudiš v otroštvu, se v celo-ti pozneje ne da nadoknaditi.

Izkušnje in znanje, ki sem jih pridobil v orgelski šoli, sem delil tudi z ostalimi, saj sem skoraj štiri desetletja vodil župnijski zbor, več kot dve desetletji vodim moško skupi-no Fantje od fare, približno desetletje sem vodil Šmarski oktet, veliko let sem pel pri Zvonu, že več kot deset let pojem v oktetu Valvasor in seveda pri večini naštetih sku-pin.

Ko sva si z ženo, ki je organistka, ustvarila svojo družino, sva vsem otrokom omogoči-la osnovno glasbeno izobraževanje in obe hčerki sta se usmerili v glasbeni poklic in

tudi najmlajši sin študira na glasbeni aka-demiji.

Kulturno življenje v Šmartnem ima že zelo dolgo tradicijo, zato se lahko po-hvalimo s številnimi kulturnimi društvi in posamezniki, aktivnimi na tem področju. Prosvetno društvo Šmartno ima že več kot 110-letno tradicijo in je v svoji dolgi zgodovini prehodilo precej turbulentno pot. Kako pa deluje danes in kako je or-ganizirano?

Pred enim letom smo slovesno praznovali 110-letni jubilej, tako da smo predstavili in izvedli nekatera dela devetih šmarskih glas-benih ustvarjalcev. V izvedbi programa so poleg dveh društvenih zborov in tambura-šev sodelovali najboljši šmarski poustvar-jalci. Res je, da je bilo prvotno društvo, ki se je takrat imenovalo *Katoliško slovensko izobraževalno društvo*, ustanovljeno že pred sto enajstimi leti, a njegovo delovanje je bilo nekajkrat nasilno pretrgano. Prvi uda-rec je Društvo doživelo med prvo svetovno vojno, saj je bil večji del mladih fantov vpokličan v vojsko, a zamrlo ni. V času kraljeve diktature je oblast Društvo leta 1932 celo razpustila, po koncu diktature pa je leta 1935 zopet zaživelo, a le do začetka druge svetovne vojne, ko so okupatorji požgali knjige iz društvene knjižnice in dom zaple-nili. Enako je po vojni storila nova »ljudska oblast« na predlog Krajevnega ljudskega odbora Šmartno (!). Ves inventar in arhiv Društva sta bila uničena.

Leta 1995 smo pevci župnijskega zbora skupaj z župnikom g. Kaduncem Društvo ponovno ustanovili, tudi z namenom, da bi vsaj delno ublažili in popravili krivico, ki so jo totalitarni režimi zagrešili s tem, ko so se tako brutalno znesli nad Društvom.

Društvo povezuje cerkvene pevske skupi-ne, ki sedaj delujejo tudi na (pro)svetnem področju. Ves čas je dejaven OPZ Žvr-go-levčki, ki letno izvede dve prireditvi z igri-cami in petjem. Podobno dejaven je tudi MoPZ Fantje od fare in MePZ sv. Martina. Mladi MePZ Cum anima, ki je imel večkrat ciklična nihanja, pa je celo dvakrat nastopil na tekmovanju »NAŠA PESEM« v Mariboru in pod vodstvom Monike Fele v močni kon-kurenci dosegel enkrat bronasto in enkrat srebrno priznanje, kar je veliko več, kot bi sploh lahko pričakovali. Tako so se v kroniko tega elitnega tekmovanja kar dvakrat zapi-sali naši pevci iz Šmartnega. Pred časom so se Društvu pridružili tudi pritrkovalci.

Delovanje Društva vključuje organizacijo dejavnosti in organizacijo javnih priredi-tev. Vsako leto v okviru prireditve Miklavž prihaja izvedemo obdaritev otrok s širšega področja Šmartnega. Pomembna je tudi organizacija odmevnega festivala DRUŽI-NA POJE, ki vključuje pevske družine iz raz-ličnih krajev Slovenije.

Znano je, da pod okriljem vašega društva deluje več skupin, med katerimi je tudi pritrkovalska skupina župnije Šmartno pri Litiji, ki se je pred kratkim preimeno-vala v Šmartin. Nedolgo nazaj so dobili

nove prenosne zvonove, za kar ste imeli veliko zaslug prav vi. Kakšna je pritrkovalska tradicija v Šmartnem?

Nisem poznavalec te tradicije, saj tudi sam nikoli nisem bil pritrkovalec. Mislim pa, da je ta tradicija že dolga in tudi zelo bogata. Kolikor jaz pomnim, so za praznike vedno slovesno pritrkovali tako v Šmartnem kot tudi na podružnicah. Pritrkovanje je »mlejša« oblika zvonjenja, blago zveni, je ritmično bolj »iskrivo« in vedno naznanja nek lep in slovesen dogodek. Še vedno se z veseljem spominjam 23. decembra 1990, ko so v napetem vzdušju po objavi rezultatov referendumu v poznih nočnih urah spontano začeli veselo pritrkovati, šmarski trg pa se je napolnil z ljudmi, ki so seboj prinesli tudi pijačo, da so nazdravili, oglasila se je harmonika in pesem.

Ko je bil v Šmartnem župnik g. Lampret, smo se malo za šalo, veliko bolj pa zares pogovarjali, da bi rojstvo novega farana naznanili oziroma počastili s pritrkovanjem. Nekajkrat se je to zgodilo, ni pa zaživel. Rojstvo vsakega otroka je tako pomemben in vesel dogodek, da bi ga lahko na tak način počastila in se veselila tudi širša skupnost.

V Šmartnem imamo k sreči številno pritrkovalsko skupino odraslih in podmladka. Dolgo so si želeli, da bi imeli prenosne zvončke, na katerih bi vadili in z njimi tudi polepšali slovesnosti v domačem in tudi okoliških krajih. Letos se je pokazala še kar ugodna priložnost, kupnino je plačalo naše društvo, za opremo in uglasitev pa smo pritrkovalci in podporniki prispevali sami.

8. februarja smo obeležili slovenski kulturni praznik, ob katerem se spominjamo našega največjega pesnika Franceta Prešerna. Kaj vam osebno pomeni ta praznik? Mislite, da se Slovenci dovolj dobro zavedamo naše bogate kulturne dediščine?

Lepo je, da je država priznala pomen kulture tako, da jo je počastila z državnim praznikom. V bistvu tudi sam kot amater delujem na kulturnem področju in imam do tega, upam, tudi spoštljiv odnos. Kultura pa ni samo poezija, proza, glasba, prireditve, umetnost itd. Tudi v kmetijstvu govorimo o gojenju kultur, kar pomeni, da gojimo nekaj, kar bo koristno za naše življenje. Plevel zraste sam, brez naše volje, in kulturo, ki jo želimo gojiti, duši in ovira. Podobno je tudi z našo, človeško kulturo. Kultura je vsaka dejavnost, ki nas plemeniti in duhovno bogati, nam daje žlahtnost, da smo sami s seboj in tudi z ljudmi preprosto bolj človeški. Če smo kulturno osveščeni, bomo znali ceniti tudi našo kulturno dediščino. Pomembno pa je, da gojimo tudi kulturo medsebojnih srečanj, sodelovanja, povezovanja in spoštljivega komuniciranja.

Hiter način življenja nam namenja vse manj časa za naše hobije in pogosto tudi za obiske raznih prireditev. Kako je s številom članov v vašem društvu? Ali je v porastu ali beležite njegov upad?



Število delujočih članov, predvsem med mladimi, vedno precej niha, kar je po svoje tudi razumljivo. Na splošno je čutiti neko malodušje, kar je verjetno tudi posledica propada gospodarskih družb (IUV, mesarija, lesna industrija) in s tem povezane izgube delovnih mest, kar je zarezalo v ljudi, družine in družbo globoke rane. Pred kratkim so zaprli že drugo od treh živilskih trgovin, odpeljali bančni avtomat, zapirajo gostinske obrate. Take razmere pa negativno vplivajo tudi na »družbeni« optimizem med ljudmi. **Velika večina društev deluje na povsem prostovoljni osnovi in njihov trud je najboljše poplačan z lepim obiskom njihovih prireditev. Pred leti ste začeli z nadvse uspešnim projektom Družina poje, ki se tradicionalno vsako leto odvija na gradu Bogenšperk in privabi velike množice obiskovalcev. Kje ste dobili idejo zanj in kakšni so načrti za prihodnost?**

Nekaj podobnih prireditev v Sloveniji že obstaja in ob razmišljanju, kaj bi lahko dobrega ponudili ljudem, se je najprej nama s hčerko Heleno porodila zamisel, da bi postavitev take prireditve v naše okolje obogatila kulturno ponudbo in zajela nekoliko širše področje. V tem projektu je angažirana vsa naša družina. Šmartno z okolico ima veliko odličnih glasbenih družin, nekatere so se povabilu že odzvale in tako tvorijo močno kakovostno jedro vsakoletnega festivala. Povabili smo tudi nekatere znane pevske družine iz drugih krajev Slovenije in lahko rečem, da so bile doslej vse te družinske zasedbe zares odlične. Prireditve so zelo pohvalili tako sodelujoči člani družin kot tudi obiskovalci. Zasnova naše prireditve se nekoliko razlikuje od drugih, saj lahko bolj svobodno izbirajo tudi novejša zvrsti in jih obogatijo s spremljavo posameznih instrumentov.

Zaradi čudovitega ambience in tudi zaradi njegove promocije smo se namenoma odločili za prireditve na gradu Bogenšperk, čeprav nam včasih slabo vreme dela tudi preglavice. Pri organizaciji z nami vedno odlično sodeluje JZ Bogenšperk in poleg

članov društva tudi nekateri drugi posamezniki. Nekaj težav pa nam povzroča pomanjkanje dodatne infrastrukture, saj za večji obisk primanjkuje sedežev, potrebujemo pa seveda tudi več druge opreme, pri tem pa nam pomagajo gasilska društva.

Kako pa je z obiskom drugih vaših prireditev? Kdo so vaši najpogostejši obiskovalci?

Zelo različno. Na »Miklavževi« prireditvi prevladujejo otroci in mladi starši, ob materinskem prazniku matere in žene, na koncertih pa ljubitelji petja.

Večkrat ste že omenili, kakšna škoda je, da je zamrl stari kulturni dom pri nekdanji usnjarni in da danes stavba tako žalostno propada, ko pa bi lokalna društva lahko te prostore dobro izkoristila in jih uporabila za svoje delovanje. Mislite, da bi se objekt še dalo rešiti in ga vrniti kulturnim društvom, ki so v njem nekoč že delovala?

Najprej je potrebno nekaj povedati o zgodovini nastanka tega doma.

Leta 1906 je posojilnica, ki je bila ustanovljena že leta 1901, kupila Škratovo hišo, na kateri še vedno lahko preberemo obledeli napis: HRANILNICA IN POSOJILNICA. Leta 1907 so ustanovili KATOLIŠKO SLOVENSKO IZOBRAŽEVALNO DRUŠTVO. Posojilnica je poslovala v spodnjih prostorih, zgornje prostore pa so izročili Društvu. Tam so porlji vmesne stene, da so pridobili prostor v velikosti 13 x 4 metre.

Spomladi leta 1910 so začeli z gradnjo DRUŠTVENEGA DOMA, kot so imenovali prizidek oziroma dvorano. Dela so potekala tako hitro, da so v januarju leta 1911 (!) imeli že uradni pregled (takrat so se zidarji pisali še z malo začetnico) in 5. februarja že uprizarili prvo gledališko igr »Stari in mladi«.

Tu so se člani društva res počutili doma, zato je bila lahko dejavnost vseh skupin tako pestra in plodovita, da danes to kar težko razumemo. Zelo aktivni so bili dramski igralci – kar dve skupini, pevski zbori – ženski, moški in mešani zbor, tamburaška skupina, telovadci, izobraževanja in predava-

vanja, družabni dogodki, humanitarna dejavnost. Naj navedem javnosti nepoznano zanimivost, da so v novembru in decembru leta 1916 v Društvenem domu za vojake napletli 1300 »slamnatih čevljev«.

Dom pravzaprav ni zamrl, kot pravite, ampak je bil »umorjen«. Dvakrat je bil zaplenjen, sedemkrat prenesen – prepisan na različne lastnike, nazadnje so dvoranski del uporabljali za skladišče krznene konfekcije, v posojilnični del pa naselili dve družini. Kako so v socializmu ravnali z družbeno – nikogaršnjo – lastnino ni potrebno izgubljati besed.

Čeprav, ker sem toliko mlajši, nisem poznal predvojne zgodovine, sem vendarle glavni krivec, da sem župniku g. Kaduncu svetoval, naj vloži zahtevek za vrnitev lastništva Društvenega doma, ki ga je leta 1935 kupila cerkev.

Miselnost totalitarnih časov se je zalezla tudi v sedanje generacije in o usodi doma so presojali taki, ki s kulturno-prosvetnim delovanjem niso imeli nič in mu tudi niso naklonjeni. Mislim, da je zgradba toliko zaščiten (streha, žlebovi), da se ne dela nadaljnja škoda, je pa v slabem stanju.

Prepričan sem, da se ga da in se ga mora »rešiti« in usposobiti za spremenjene po-

trebe današnjega časa. Čeprav je bil v času izgradnje za Šmartno velika pridobitev, bi v današnjih razmerah ne predstavljal kakšnega luksuza, tudi če bi bil urejen, saj imajo manjši kraji že dosti boljše tovrstno infrastrukturo.

Po vojni je bila v tej dvorani telovadnica, zato so zgradili zadružni, sedaj kulturni dom, ki po 70 letih še ni dokončan, nima niti fasade. Ampak občinska oblast ponovno ustanovljene občine Šmartno je v tej zgradbi »vse možno« razen dvorane razprodala. Zgradba, ki je bila grajena za potrebe delovanja kulturnikov oziroma za »kulturni hram«, je v bistvu postala stanovanjski objekt. Je pa bilo dosti volje in denarja za porušenje ¼ stoletja stare telovadnice in zgraditev nove, velike in moderne, tudi s fasado, a le za tiste obiskovalce, ki lahko pridejo peš (!).

Tisti, ki se aktivno ukvarjamo s kulturo, hranimo opremo (npr. instrumente in drugo), plakete, priznanja, spominska darila v lastnih domovih, in ko bo te »krame« preveč, jo bodo nekoč zavrgli, da ne bo ostalo kakšnih sledi, kot jih ni za delovanjem bivšega prosvetnega društva, razen izmučenega Društvenega doma, ki nekaterim še vedno povzroča dvigovanje želodčne kisline.

Tudi za letos ste zagotovo pripravili bogat program prireditev. Nam lahko zaupate, kateri odmevnejši dogodki nas čakajo v letošnjem letu?

Poleg že standardnih, materinski dan in Miklavž prihaja, moram izpostaviti festival Družina poje, obeta se nam sodelovanje novih kvalitetnih pevskih družin, pripravili bomo prireditev s predstavitev novih zvončkov in domačih pritrkovalcev v kombinaciji s pevsko skupino in v sodelovanju z župnijo Šmartno tudi regijsko srečanje pritrkovalcev.

Ali želite za konec našim bralkam in bralcem še kaj sporočiti?

Predvsem si želim, da bi zmogli najti pravo ravnovesje med silovitim valom potrošništva in informacijske tehnologije ter med ustvarjanjem in »potrošništvom« kulturnih in duhovnih dobrin in da bi živeli v harmoničnem medsebojnem povezovanju z ljudmi in naravo.

Gospod Rudi, dovolite mi, da se vam še enkrat zahvalim za vaš prijazen odziv in za nadvse prijeten klepet, vsekakor ste zelo zanimiv sogovornik. V uredništvu Krajevnih novic želimo vam in vsem članom vašega društva uspešno in ustvarjalno leto.

Učenci litijske šole s prilagojenim programom na Miklavževem drsanju v Ljubljani

Avtor članka: Rudiregar

Zavod Levstikova pot vsako leto s pomočjo domačinov ob Levstikovi poti zbira denar za učence Osnovne šole Litija, Podružnice s prilagojenim programom in na letošnjem popotovanju je bilo zbranih 600 €, tako da bodo vsi učenci lahko odšli na letovanje v šolo v naravi. Seznam donatorjev si lahko preberete na tem naslovu: <http://levstik.si/?p=2547>.

Letošnje leto pa so se v zavodu odločili za dodatno akcijo. Našli so pokrovitelje oziroma donatorje, dobre ljudi posameznike in v podjetjih ter zbrali denar in organizirali izlet na 3-urno drsanje v Ljubljano, na Kongresni trg, na drsališče Ledena fantazija.

V sredo, 6. decembra 2017, je v zamegljeni in hladni Litiji že pred 8. uro pred šolo čakal avtobus, saj je avtobusni prevoznik Sandi Kraševac iz Moravč doniral brezplačni prevoz učencev, učiteljev in prostovoljcev. Pred odhodom sta skupino, ki je štel a krepko prek 60 ljudi, pričakala in pozdravila tudi župana Rajko Meserko iz Šmartnega pri Litiji in Franci Rokavec iz Litije, ki sta tudi zagotovila nekaj sredstev za izvedbo tega dobrodelnega projekta. Veselje je bilo že v Litiji nepopisno in vsi učenci so bili v veseljem pričakovanju, saj večina še nikoli ni obula drsalk.

V Ljubljani so nas sprejeli prijazni sodelavci Ledene fantazije, ki so učence in učitelje

opremili z drsalkami in čeladami, vse to pa so zagotovili po najnižjih možnih cenah, za kar se jim iskreno zahvaljujemo, še posebej pa za njihovo nesebično pomoč pri gibalno oviranih učencih. Posebna zahvala tudi nekdanjemu smučarju Reneju Mlekužu, ki vodi ta projekt v Sloveniji.

Vzdušja in čustev učencev je nemogoče opisati, vse to je treba doživeti. Sprva med nekaterimi nekaj strahu, ko so stopili na led, kasneje pa smeh in veselje. Tudi tisti na vozičkih so »drsali« po ledu, res je bilo lepo. To najlepše dokazujejo fotografije, ki si jih lahko ogledate na Facebooku, v galeriji.

Na koncu nas je pred vhodom na drsališče pozdravil tudi ljubljanski podžupan Aleš Čerin, ki je dolga leta prihajal na Levstikovo pot in jo je nekajkrat tudi prekolesaril. Za konec pa z njim še skupinska fotografija.

Učenci so se veseli vrnili nazaj v šolo, tam pa jih je pričakalo novo presenečenje. Miklavž je zanje prinesel lepa darila, za kar pa so spet zaslužni dobri donatorji, ki so po

svojih močeh prispevali denar zanje.

V imenu Zavoda Levstikova pot se zahvaljujemo vsem donatorjem, ki so omogočili ta zelo lep dogodek za učence in učitelje. Iskrena hvala pa tudi vsem učiteljem in prostovoljcem, ki so pri tem pomagali. Še posebej pa Marjeti Mlakar Agrež, vodji Podružnične šole s prilagojenim programom, ki je z veseljem sprejela naš predlog, da učence v decembru še posebej razveselimo.

Za konec pa je prav, da naštejemo vse donatorje: Sanditours – avtobusno prevoznitvo Sandi Kraševac, Ledena fantazija, Rudi Turs, avtoprevoznitvo, d. o. o., Občina Litija, Občina Šmartno pri Litiji, Zavod Levstikova pot, Elektroinstalaterstvo, Janez Dragar, s. p., Koprivca, Simon Koprivnikar, s. p., Lukaregar, Marjetaregar in Rudiregar. Posamezni učenci so nas že na drsališču spraševali, ali bomo šli še kdaj drsat. Morda prihodnjo sezono, če pa bomo spet lahko našli donatorje, pa jim bomo morda pripravili kakšno presenečenje že ob koncu šolskega leta. Prepričani smo, da nam boste pomagali pri tem. Za takšno veselje se splača!



Zimska šola v naravi

Šestošolci šmarske osnovne šole so se tudi v letošnjem letu udeležili zimske šole v naravi, ki je potekala od 8. do 13. januarja na Treh kraljih na Pohorju. Nekateri so naredili prve smučarske zavoje, drugi pa so svoje predhodno znanje še nadgradili. Kljub ne vedno ugodnim vremenskim razmeram je bil načrtovani program uspešno izveden.

Ko sem prvič stopil na smuči, je bilo grozno. Nisem znal smučati, a potem smo začeli vaditi, vaditi in vaditi. Ker sem dobro napredoval, me je čez nekaj dni učiteljica prestavila v drugo skupino. Tam je bilo vse težje. Šli smo na strmejšo progo. Bilo je prvič, zato me je bilo strah, a uspešno sem ga premagal.

Matevž Čož

Zvečer okoli osme ure smo odšli na nočni pohod. Kmalu smo prispeli do jase in vsi smo ugasnili svetilke. Nekateri so začeli kričati. Ko smo se pri-

vadili na temo, smo opazili dve naselji, Oplotnico in Tepanje. Učitelji so nam rekli, naj pogledamo v nebo. Videli smo množico različno velikih zvezd. Pokazali so nam Plejade, zvezdo Severnico, ozvezdje Orion ter ozvezdje Malega in Velikega voza. Počasi smo se odpravili nazaj proti hotelu. Nočno doživetje je bilo res nekaj posebnega.

Neža Toplak

Ves teden smo z nestrpnostjo pričakovali zaključni večer, ko smo se predstavili prav vsi učenci. Na vrsti smo bile prve. Bila sem kar malo nervозна, čeprav mislim, da smo se zelo potrudile. Občutek imam, da je bil naš skeč še najboljši. Vsi smo nestrpnost pričakovali rezultate popoldanske tekme. Presenetilo me je, saj sem bila šesta. Nisem mogla verjeti, kajti mislila sem, da se bom uvrstila na slabše mesto. Podelili so še nagrade najboljšim. Komaj sem čakala zadnji del večera. Učitelj Boštjan je pripravil glasbo in začel se je pravi žur. Čeprav sem bila že močno utrujena, smo s prijateljicami zelo uživale. Na žalost se je večer, ki je bil najboljši izmed vseh, hitro končal, kljub temu pa sem od utrujenosti kmalu zaspala, saj



sem komaj čakala, da se vrnem domov.

Julija Ferlan

Prišel je tisti dan in vedno bolj se je približevala tekma. Jutro je minilo kot ponavadi. Seveda smo se najprej ogreli, nato pa postavili v vrsto. Bila sem nervозна in hkrati nestrpna. Nisem vedela, kako mi bo šlo in ali bom padla, bom morala narediti napako. Z našo skupino smo se približevali startu in malo počakali. Že sem stala pred startno črto. Zaslila se je beseda zdaj. Ustrašila sem se in se takoj pogrnala. Šlo mi je kar dobro. Potem je sledila še druga vožnja. Takrat nisem bila več tako pod pritiskom, saj sem progo že poznala in sem vedela, kako poteka. Na zaključnem večeru smo izvedeli rezultate. Nisem dobila medalje, a vseeno sem bila zelo vesela sedmega mesta, saj mi je veliko pomenilo že to, da sem bila v najboljši skupini.

Neža Avsec

Novice iz šole

Avtorica članka: Vanja Adamlje

Kljub ne preveč zimskim razmeram je bil januar na šoli športno obarvan.

Učenci šestega razreda so pet dni preživali v hotelu Jakec na Pohorju v zimski šoli v naravi. Ob koncu šole v naravi so se prav vsi spuščali po belih strminah. Četrtošolci so imeli zimski športni dan na Rogli, kjer so v okviru vseslovenske akcije Šolar na smuči nekateri spoznavali

osnove smučanja, drugi pa izpopolnjevali svojo smučarsko tehniko. Učenci od sedmega do devetega razreda pa so se lahko sami odločili, katerih aktivnosti se bodo udeležili na športnem dnevu. Lahko so izbirali med smučanjem in tekom na smučeh na Rogli, drsanjem na prostem v Ljubljani ter pohodom v okolici Šmartnega. Učenci prve triade in podružničnih šol so v Cankarjevem domu prisluhnili koncertu Srečanje s Policijskim orkestrom Čarovnikov vajenec.

Petošolci so si ogledali muzejske zbirke Mestnega muzeja Litija in tako podrobneje spoznali preteklost naše domače

pokrajine.

Prvošolci so si na kulturnem dnevu ogledali lutkovno predstavo Nekoč je bila ... v izvedbi sester Sare, Eme in Pije Hostnik. Seznanili so se z različnimi vrstami lutk in jih poskušali tudi sami izdelati.

Srednješolska tržnica je že tradicionalna prireditve, ki jo v januarju organiziramo na šoli. Letos je kar 27 srednjih šol svoje programe predstavilo učencem osmega in devetega razreda ter njihovim staršem. Na državnem tekmovanju iz astronomije je Matevž Štrifot, učenec sedmega razreda, osvojil srebrno priznanje. Čestitamo, Matevž!

Leto Klišejev zaključeno v velikem slogu

Avtorica članka: Danijela Sitar

Po fenomenalni zabavi, o kateri lahko preberete v drugem članku, pa Klišejevci nismo počivali.

Kliše klub je bil v decembru zbirno mesto za darila projekta Božiček za en dan. Tudi tokrat ste se občani Šmartnega in Litije odlično izkazali, saj smo skupaj zbrali kar 107 daril! 16. decembra smo obiskali premierno predstavo Dohodnina v izvedbi KUD Vajkard iz Šmartnega, konec meseca pa smo bili del Podeželja v praznični Litiji,

kjer ste se lahko na naši stojnici pogreli ob čaju, kuhančku ali pa se posladkali z domačimi piškoti. Leto smo zaključili z adventnim izletom, tokat smo se odpravili na jug k sosedom. Obiskali smo namreč adventno okrašen Zagreb, se sprehodili po čudovito okrašenih trgih in poskusili, kakšno kuhano vino pripravijo Hrvati.

Januarja smo nadaljevali z zimskimi radostmi – 6. 1. smo se podali na nočno drsanje v okrašen center Ljubljane, na drsališče Ledena fantazija. 19. januarja pa smo na sedežu kluba gostili potopisni večer in izvedeli vse o tem, kako je, če se poleti podaš na počitniško delo v ZDA. Družili smo se tudi medklubsko! 20. 1. smo se odpravili v Zagorje in izvedli prijateljsko tekmo med Kliše klubom in Šklabom – Klubom zasavskih študentov. V sproščenem vzdušju je padla marsikatera nova ideja o možnostih povezovanja tudi izven občinskih meja. Prvi mesec v letu smo zaključili z izobraževalno in zabavno soboto, na kateri smo se aktivisti

Klišeja poučili o študentskem organiziranju v Sloveniji in o študentskem organiziranju na splošno, sledil pa je tudi teambuilding, ki v ekipi zagotavlja višjo produktivnost in povezanost.

V novem letu ostajajo naše redne članske ugodnosti: fitnes, pro jumping, ugodno fotokopiranje in inštrukcije. Februar pa bo poln kot še nikoli: 8. februarja je bil na Klišeju dan odprtih vrat za vse, ki ste si nas želeli približje spoznati. Zvečer smo organizirali Prešeren kviz o slovenski literaturi, da se poklonimo tudi našemu največjemu pesniku. 10. februarja smo se dopoldne videli na tradicionalni litijski povorki in zvečer na karnevalu z Modrijani v Športni dvorani Litija! 15. 2. boste na svoj račun prišli vsi, ki ste željni novih znanj, organiziramo namreč hitri tečaj ruskega jezika. 17. 2. se bomo odpravili na nočno sankanje na Veliko planino, 24. 2. pa na smučanje v Bad Kleinkirchheim. Redno spremljaj našo facebook, spletno ali instagram stran, da ne zamudiš ničesar!

KLIŠE organiziral zabavo za vse generacije

Avtorica članka: Anamarija Kamin

O Klubu litijskih in šmarskih študentov – KLIŠE se že od samega začetka delovanja in ustvarjanja lahko govori v superlativih. Slednje smo potrdili tudi z rojstnodnevno zabavo 20 let Klišejev z BIG FOOT MAMO, ki se je je udeležilo več kot 1300 obiskovalcev vseh generacij.

Koncert je 2. decembra v Dvorano Pungrt v Šmartnem pri Liti priprtel vse generacije, željne rockovske glasbe. Dogodek je ponudil pravi spektakel z dovršeno odrsko produkcijo in kvalitetnim ozvočenjem, ki je vsem nastopajočim ponudil neverjeten nastop, obiskovalcem pa večer odlične zabave. Na koncertu so se občinstvu predstavile kar štiri zasedbe. Dve lokalni, Artenigma in

AVVEN, sta pred domačim občinstvom doživeli neverjeten sprejem. Prav slednji so le še potrdili, zakaj ne dvomimo v široko odprta vrata tudi tujih dvoran v prihodnje. V goste so bili povabljeni tudi Joker out, ki so kot najmlajša zasedba s svojim nastopom naše vabilo več kot upravičili.

Že iz naslova koncerta pa je jasno, kdo so bili najbolj pričakovani band našega koncerta. Big foot mama, skupina, ki že od zgodnjih 90. let velja za največjo rockovsko zasedbo slovenske glasbene scene, je polno dvorano večkrat napolnila ne le z znanimi kitarskimi vložki, temveč tudi z glasnim prepevanjem vseh obiskovalcev. Big foot mama, hvala za Črn tulipan, Led s severa in Nov dan, bilo je nepozabno.

In ko klišejci obujamo še zelo žive spomine na ta koncert, se ne moremo izogniti dejstvu, da od vseh obiskovalcev prejemo številne pozitivne odzive. S ponosom se lahko pohvalimo, da smo prvi pritegnili tako veliko število ljudi, ki so vse do znanjih ur uživali v kvalitetni, glasni in dovršeni rockovski glasbi, s pogledom na oder, ki ga v naših krajih še ni bilo. A tako kot vedno, tudi tokrat ne moremo brez zahvale vsem, ki ste vsa ta leta verjeli, da lahko mladi zdru-



žimo in organiziramo različne dogodke in zabave. Brez vseh lokalnih podpornikov in sponzorjev takšen koncert ne bi bil mogoč. Vsi, ki ste nam finančno in organizacijsko pomagali – vam vsem, iskrena hvala. Verjamemo, da smo tudi tokrat upravičili vaše zaupanje. In k temu bomo stremeli tudi v prihodnje. To je rockovska obljava.

Za več informacij o prihodnjih dogodkih spremljajte profila Kluba Kliše in skupine WakeUp na Facebooku: www.facebook.com/klise.klub, www.facebook.com/WakeUpAndMove ter sledite informacijam na spletnih straneh www.klise-klub.si in www.WakeUpParty.si.

Šola v Veliki Kostrevnici nekoč in danes

Avtorica članka: Darja Gorše

Zgodovina šolstva v Kostrevnici sega v obdobje pred 1. svetovno vojno, ko se je prvič pojavila pobuda za ustanovitev osnovne šole. Kostrevniški otroci so do takrat obiskovali šolo v Šmartnem, ki pa je bila za tisti čas zelo oddaljena.

Zelja Kostrevničanov se je uresničila leta 1929, ko so ustanovili dvorazredno ljudsko šolo. Ker niso imeli ustrezne zgradbe, je pouk potekal v najeti sobi bivše trgovine. Šola je takrat obiskovalo 84 otrok, ki jih je poučeval učitelj g. Albert Poljanšek.

Do 2. svetovne vojne je pouk potekal v Gostilni pri Okrogarju in v gasilskem domu. Ves čas so se pogovarjali o gradnji šolskega poslopja, vendar niso dosegli soglasja o tem, kje naj bi to stalo. Šele leta 1951 so pričeli s pripravami na gradnjo šole. Ta se je pričela naslednje leto, 11. oktobra 1953 pa je bila svečana otvoritev šolske zgradbe. 13. oktobra 1953 se je pričel pouk, ki ga je obiskovalo 93 učencev. Potekal je dopoldan in popoldan, na šoli so poučevali trije učitelji.

Z novo šolo se je v kraju začela živahna kulturna dejavnost. Ustanovili so Kulturno društvo Kostrevnica, v okviru katerega so

delovale knjižnica, dramska, lutkovna, recitatorska in šahovska sekcija. Vsako leto so pripravili eno ali dve igri, jih zaigrali doma in z njimi tudi gostovali. Krajani so s pomočjo Kmetijske zadruge Kostrevnica pričeli graditi združni dom z veliko dvorano, in tako pridobili prostor za kulturne dejavnosti.

Z novo šolsko reformo, ki je stopila v veljavo v šolskem letu 1957/58, so učenci 7. in 8. razreda začeli obiskovati pouk v Šmartnem. V šolskem letu 1960/61 pa so šmarsko šolo začeli obiskovati vsi učenci od 5. do 8. razreda. Za te učence so uvedli avtobusno progo Kostrevnica–Šmartno, ki so se je razveselili tudi krajani, saj so tako dobili redno povezavo s Šmartnim in Litiijo. Pouk na šoli v Kostrevnici je potekal kombinirano od 1. do 4. razreda, učence sta poučevala dva učitelja.

Šolska zgradba je tako leta 2013 praznovala 60-letnico in očitno je bilo, da jo bo treba v bližnji prihodnosti temeljiteje prenoviti.

V šolskem letu 2015/16 se je začela energetska sanacija z menjavo strehe in izolacijo podstrešja. Poleti 2017 se je sanacija nadaljevala tako v notranjosti stavbe kot zunanosti in okolici šole. Opravljenih je bilo veliko del, naj naštejem nekaj najpomembnejših.

Zunanja dela – zamenjava vseh starih oken na objektu in vseh zunanjih vrat, izgradnja nove zunanje kanalizacije (meteorne in fekalne), nov zemeljski električni priključek do šole in nova električna omara, nova toplotno izolirana fasada, toplotna črpalka za sanitarno vodo in ureditev šolske okolice z osvetlitvijo igrišča, zunanja osvetlitev objekta in videonadzor. Na južni fasadi so na vseh oknih nameščene zunanje žaluzije na električni pogon za senčenje šolskih prostorov in zaščito pred toplotnim udarom sonca.

V notranjosti je šola v celoti prenovljena. Preurejene so sanitarije, razdelilna kuhinja in kabinet. Zamenjan je del notranjega stavbnega pohištva. Sanirani so vsi tlaki, vgrajeno je talno gretje in položene nove talne obloge (parket in keramika). Sanirani so stenski ometi. V učilnicah je vgrajeno prezračevanje z rekuperacijo. Prenovljene so vse električne in strojne inštalacije, vključno z notranjim vodovodom in kanalizacijo. Na vseh umivalnikih v šoli je zagotovljena topla voda.

Veseli smo, da so bila vsa dela opravljena v roku in smo pouk v novem šolskem letu pričeli v energetsko prenovljeni, lepi, svetli in moderno opremljeni šoli. V novo, obnovljeno šolo je vstopilo v šolskem letu 2017/18 – 37 otrok.

Ob tej priložnosti bi se rada v imenu učencev in zaposlenih na naši šoli zahvalila Občini Šmartno, g. županu in občinskemu svetu, ki so podprli projekt o energetski sanaciji naše šole. Hvala tudi izvajalcem in nadzornikom za odlično opravljeno delo. Zahvala pa velja vsem posameznikom, ki so z donacijami in prostovoljnimi delom poskrbeli za obnovo igral in urejeno okolico šole.





VRTEC CICIBAN

Za Povrtmi 6, 1275 Šmartno pri Litiji, tel.: 01 898 73 25, os.smartnovrtec@guest.arnes.si



VPIS PREDŠOLSKIH OTROK V VRTEC CICIBAN ZA LETO 2018/2019



Obrazce **Vloga za vpis otroka v Vrtec Ciciban** dobite v vrtcu ali na spletni strani vrtca v zavihku Dokumenti (www.os-smartnolitija.si). Izpolnjene obrazce pošljite po pošti ali jih oddajte v tajništvo šole **od 15. do 28. februarja 2018.**

V primeru, da bo prijav za sprejem otrok v programe vrtca več, kot je prostih mest, bo o sprejemu odločala Komisija za sprejem otrok v vrtec.

INFORMATIVNI DAN – 13. februar 2018

Informativni dan bomo v Vrtcu Ciciban pričeli ob **17. uri**. Ogledali si boste prostore vrtca in dobili želene informacije, za otroke pa bomo pripravili presenečenje. Zaključili bomo ob **18.30.**

Zanimiva znanost v Knjižnici Šmartno

Avtorica članka: Aleksandra Mavretič

Domačin Benjamin Fele, mag. arheol., bo v Knjižnici Šmartno predstavil magistrsko delo: Krajinska arheologija in arheologija gibanja v Posavskem hribovju: primer ugreznjenih poti.

V zadnjem obdobju so se arheologi z oživiljenim zanimanjem podali v študijo tega, kaj v arheologiji pomenijo

prostorska razmerja. Torej jih ne zanimajo več zgolj artefakti ali spomeniki sami zase, ampak širše tematike. Denimo, kako so

omenjene reči povezane v prostoru, kako dostopne so nekdaj bile, kaj so pomenile nekoč in kaj pomenijo danes. K temu so pripomogle različne nove praktične metode, pa tudi čisto nove teoretske smeri, ki so jih črpali od drugih znanosti in ved. Benjamin bo predstavil, kako je na ožjem območju Posavskega hribovja (Litija, Šmartno) uporabil podatke laserskega skeniranja terena in s pomočjo določenih teoretskih podlag razpravljal o nekdanjem (preteklem) gibanju. Predstavitve magistrske naloge bo v četrtek, 22. 2. 2018, ob 19. uri, v Knjižnici Šmartno.

Kopit d.o.o., družinsko podjetje iz Šmartna išče nove sodelavce za delo v proizvodnji in tehnologiji

Smo mlada, hitro rastoča ekipa, ki se vsakodnevno sooča s tehnološkimi izzivi dela na CNC strojih, na katerih sloni naša proizvodnja preciznih mehanskih komponent.

V proizvodnih prostorih na lokaciji bivše IUV smo na cca. 3000 m² uredili sodobno, računalniško dobro podprto proizvodnjo, ki nam omogoča zagotavljanje odličnih delovnih pogojev.



Od samega začetka je politika podjetja zastavljena v smeri neprestanega izboljševanja, usposabljanja zaposlenih in s tem ustvarjanja spodbudnega delovnega okolja. Vsakemu, ki pokaže interes in sposobnost, omogočimo rast, usposabljanje in napredovanje.

Zavedamo se, da so timski duh in dobri medsebojni odnosi, poleg znanja ter sposobnosti, osnova za uspeh podjetja, zato se stalno trudimo, da ga krepimo - tudi izven delovnega časa.



| Pustolovski park Geoss, junij 2017



| Prehodavci, avgust 2017



| Portorož, oktober 2017

V ekipo, trenutno 44-ih Kopitovcev, vabimo nove sodelavce!

CNC OPERATER

- 2 leti delovnih izkušenj na področju strojništva
- minimalno IV. stopnjo izobrazbe

TEHNOLOG

- 3 leta delovnih izkušenj na področju tehnologije
- minimalno V. stopnjo izobrazbe

PRIČAKUJEMO

- samostojnost pri delu, natančnost, vestnost, odgovornost, pripravljenost na timsko delo

PONUJAMO

- zaposlitev za nedoločen čas s poskusno dobo 6 mesecev
- stimulatívno plačilo
- mlad kolektiv
- urejeno delovno okolje

Ponudbe sprejemamo na:
Kopit d.o.o., Miška 4A, 1275 Šmartno pri Litiji ali na info@kopit.si

www.kopit.si



Nad prehlad in viroze z domačimi zelišči in pripravki



Avtorica članka: Jožica Bajc Pivec

Po koledarju smo še v zimi, zunaj pa nič ne kaže na to. Velika temperaturna nihanja zelo močno vplivajo na zdravje. V času prehajanja letnih časov, predvsem iz jeseni v zimo in iz zime v pomlad, so značilna prehodna obdobja, v katerih je naš organizem bolj občutljiv, velika temperaturna nihanja povzročajo padec telesne odpornosti. To se odraža tako na fizičnem (kihanje, smrkanje, vročina) kot tudi na psihičnem področju (razdražljivost, depresivnost ...). Pomagamo si lahko na več načinov.

Poskrbimo za naravni dvig in vzdrževanje odpornosti, kajti viroze in razna prehladna obolenja prizadenejo oslabele in občutljive organizme.

Vzroki oslabeleosti:

- padec odpornosti,
- stres,
- premalo gibanja,
- nepravilna prehrana.

Pomoč za okrepitev organizma:

- hoja, tek, kakršnokoli gibanje v naravi (vsaj 30 minut – da smo preznajeni);
- obvladovanje stresa (dihalne tehnike, meditacija ...);
- uživanje zdrave sezone hrane, predvsem lokalne, s poudarkom na sadju in zelenjavi.

Iz rastlinskega sveta

Med zelišči najdemo veliko rastlin, ki pomagajo pri ohranjanju ali krepitvi odpornosti. Z njihovo uporabo v različnih pripravkih, kot so tinkture, čajne mešanice, sirupi, lahko že preventivno veliko naredimo zase.

Pomagamo si lahko z zelišči, začimbami. Skozi celo leto smo pridno nabirali zelišča, jih shranjevali, sedaj je čas, da nam pomagajo. Sicer lahko tudi v sedanjem času še nabereimo zelo koristne dele rastlin. To so korenine.

Čaj

Čaj je najpogostejši pripravek. Poznamo več načinov priprave, ki so odvisni od droge, učinkovin in zaželenega učinka. Ločimo poparek, zavretek, prevretek in prelivek.

Poparek

Večinoma čaje pripravljamo kot poparek. Predvsem to velja za nežne dele zdravilnih rastlin – listi in cvetovi. Kadar ni drugih navodil, prelijemo 2 čajni žlici droge z 200 ml vrele vode (lahko tudi 250 ml), premešamo in pustimo pokrito stati 10 minut. Pri po-

sameznih drogah ali receptih so navadno dodana navodila o količini droge in času namakanja, kadar se ta razlikuje od osnovnega recepta. Tako pripravljamo predvsem napitke, ki vsebujejo hlapna eterična olja. Le-ta izparevajo skupaj z vodno paro. Pri pokriti skodelici se na pokrovčku skupaj s paro utekočinijo in kapljajo nazaj v čaj. S tem ohranimo večjo količino zdravilnih učinkovin v čaju.

Zavretek

Na ta način pripravljamo čaj predvsem iz drobnih korenin, plodov in lubja oziroma bolj grobih delov zelišč. Za pripravo zavretka droge vsujemo v predpisano količino hladne vode in premešamo. Počasi segrevamo do vretja, nato odstranimo z ognja, pokrijemo in pustimo stati še 10 minut oziroma po navodilih.

Prevretek

Prevretek navadno uporabljamo pri drogah, pri katerih težje izločimo zdravilne učinkovine. Največkrat so to korenine, lubje, semena oziroma nearomatična zelišča. Dve žlici droge prelijemo z 250 ml mrzle vode, segrejemo do vretja in pokrito počasi kuhamo še 20–30 minut ali po navodilu.

Prelivek

Prelivek uporabljamo za droge, ki vsebujejo sluzi in druge, na toploto občutljive sestavine. Dve čajni žlici droge prelijemo z 250 ml mrzle vode, premešamo in pustimo stati določen čas, navadno 6 ur. Pred uporabo čaj segrejemo do pitne temperature. Na ta način pripravljamo čaje, ki imajo veliko sluzi (šipek, bela omela, slez in slezenovec, kolmež, islandski lišaj, laneno seme, tavžentrože, gornik, preslica ...). Tako pripravimo tudi čaje, pri katerih nas motijo nekatere, v vroči vodi topne sestavine.

Za pripravo čajev uporabljamo le posode iz jenskega stekla, emajla ali porcelana. Izogibamo se uporabi posod iz legiranega jekla, aluminija in železa, ker lahko pride do nezaželenega medsebojnega delovanja z rastlinskimi sestavinami. Tudi cedila naj bodo plastična.

V kolikor pripravljamo mešanico čaja, v kateri je tudi droga, ki se pripravlja kot prelivek, to namočimo po navodilu, ostale zeli

poparimo in nato zmešamo skupaj. Po potrebi čaj še pogrejeemo.

Zdravilne rastline, ki vsebujejo veliko vitamina C, lahko dodajamo vsem čajem proti prehladu in čajem za splošno krepitev organizma.

Tinktura

Pripravljamo jo iz drog in 50–60 % alkohola. Navadno uporabljamo suhe droge, lahko pa tudi sveže. Na splošno velja, da imajo tinkture boljši učinek kot čaji. Vendar teh dveh pripravkov med seboj ne moremo neposredno primerjati, ker se različne snovi raztapljajo v alkoholu ali vodi. Iz drog, ki vsebujejo veliko vodotopnih snovi (sluzi – ajbiš, slezenovec), zato ne pripravljamo tinktur.

Za pripravo tinkture vzamemo 20 dag sveže ali 10 dag suhe zeli na 1 liter žganja. Priporočljiva je uporaba 50–60 % žganja. V steklenico damo drogo, ji prilijemo žganje in jo dobro zapremo. Večkrat na dan jo dobro pretresemo. V času priprave tinkture steklenico lahko hranimo pri sobni temperaturi in na svetlem. Po dveh do treh tednih tekočino odcedimo in jo shranimo v temne steklenice. Tinkture so uporabne tudi več let.

Tinkture uporabljamo notranje po kapljicah, navadno vzamemo po 15–20 kapljic trikrat na dan na kocki sladkorja ali v pol kozarca vode, če ni v navodilu drugače navedeno. Za zunanjo uporabo uporabljamo tinkture na nepoškodovani koži za vtiranje, večinoma dvakrat do trikrat na dan. Razredčene tinkture v razmerju en del tinkture in štirje deli vode uporabljamo kot obloge, če ni v navodilih drugače navedeno.

Za daljšo uporabo tinktur veljajo enaka navodila kot za uporabo čajev.

Sirup

Sirup je zgoščen pripravek zdravilnih zelišč s sladkorjem ali medom. Poznamo več načinov priprave:

1. Sveže dele zdravilne rastline (cvetovi, lučnika, lapuha, marjetice, regrata; vršički smreke, brina; listi trpotca, lapuha) po potrebi zrežemo na drobno in jih v plasteh po 2 cm nalagamo v kozarec za vlaganje. Vsako plast posujemo s sladkorjem, pri čemer je zadnja plast vedno sladkor. Kozarec postavimo na sonce za 15–30 dni. Nato precedimo v steklenice.
2. Pripravimo alkoholni izvleček iz zelišč, posebej prekuhamo 0,5 l vode z 0,5 kg sladkorja. Temeljito prevremo, ohladimo in dodamo tinkturo. Dobro premešamo in nalijemo v steklenico.
3. Iz posušene droge pripravimo izvleček. V vodi dobro prevremo sladkor v razmerju 50 : 50 (1 l vode in 1 kg sladkorja). Sladkorno raztopino počasi ohladimo in ji dodamo izvleček. Dobro premešamo in nalijemo v steklenice. Hranimo na hladnem.

Sirupi so zelo priljubljeni pri otrocih pri kašlju, prehladu in gripi. Pijemo jih tudi pri astmi, bronhitisu. Pijemo jih po navodilih.



Čajne mešanice

Nabor rastlin:

PLJUČNIK – kašelj, bronhitis, vsa pljučna obolenja;

LUČNIK – pospešuje izkašljevanje, pomaga pri zsluzenosti pljuč, ob nahodu, astmi;

TRPOTEC – antibiotično delovanje, uničuje bakterije, čisti pljuča, kri, mehur, ledvica;

BEZEG – blaži katar v dihalih in kašelj, za izkašljevanje, zdravi grlo, pri astmi, gripi, bronhitisu, nahodu, začetni pljučnici;

LIPA – pospešuje potenje – pri prehladu grla, pljuč, prebavil, pri kašlju, nahodu, hripavosti;

Previdno – z uživanjem ne smemo pretirati, ker spodbuja delovanje srca in pospešuje njegov utrip.

MATERINA DUŠICA – pomirja kašelj, razkužuje dihalne poti, pospešuje potenje, pomirja živce;

NJIVSKA PRESLICA – za bolna pljuča, pri bronhitisu;

Je zelo močna, zato previdno z njo!

RMAN – zdravi dihala, povečuje odpornost;

MELISA – pomirja;

ŠIPEK – vsebuje veliko vitamina C, varuje pred prehladi, večja odpornost;

ŽAJBELJ – čisti dihala, za vneto grlo, pri prehladih, krepi celoten organizem;

KOPRIVA – za dihala, pri gripi, tuberkulozi, hitro očisti pljuča, krepi odpornost;

BOR – iglice – pri prehladih, kašlju, vnetju grla, žrela – za inhalacije;

AJBIŠ – zdravi dihala, vnetje grla, bronhitis, lajša kašelj, pomaga pri izkašljevanju, čisti pljuča;

MAJARON – pri prehladu prebavil, kašlju, astmi, pomirja;

Pozor – ne pretiravati, lahko nam je slabo!

REGRAT – regratove korenine – pospešujejo potenje, krepijo telo, čistijo organizem.

Pomoč iz kuhinje:

HREN – vpliva na dihala, pomešan z medom razredči sluz, zdravi astmatične bolečine, ublaži suh kašelj;

ČESEN – razkužuje, deluje antibiotično;



Pljučnik

ČEBULA – zmešana z medom zdravi hripavost, vneto grlo, lajša kašelj in suh katar, položena v prostoru kot dekoracija vleče nase bakterije in viruse in s tem čisti prostor;

LIMONA – vsebuje veliko vitamina C, krepi organizem;

MED – kot krepčilo, za večanje odpornosti.

Če smo med letom pridno nabirali zdravilne rastline, si lahko iz njih pripravimo učinkovite čajne mešanice. Nekaj primerov:

za odpornost: kopriva, regrat, lakota, kolmeževa korenina, melisa;

pri prehladih: vijolica, trobentica, marjetica, bezgov cvet, trpotec, slezenovec, žajbelj, timijan, hren;

kihanje: inhaliramo poprovo meto, sivko, žajbelj; v dlan si nalijemo pol žličke kisa, podrgnemo dlan ob dlan in to inhaliramo;

hripavost: grgramo timijan, gladišnik, žajbelj;

angina: uživamo prah iz ploda divjega kostanja – eno noževno konjico damo na koren jezika in pustimo, da počasi spolzi po grlu; čajne mešanice: žajbelj, timijan, islandski lišaj; trpotec, pljučnik, lučnik, trobentica;

pri vročini: za zbijanje pijemo čaj iz lipovih in bezgovih cvetov;

kašelj: 3 deli trobentice, 1 del janeža, 1 del koprive, 1 del lapuha.

Uporaba čajev:

Za pospeševanje potenja pri vročini:

2 čajni žlički bezgovih cvetov poparimo z 0,25 l krova, po 10 minutah precedimo in mlačen čaj pijemo po požirkih skozi ves dan.

Pri prehladu:

1 čajno žličko materine dušice ali timijana prelijemo z 2,5 dl vrele vode, po 10 minutah odstavimo in precedimo. Na dan spijemo 4 skodelice po obrokih.

Žajbelj poparimo z mlekom in dodamo žlico medu.

Bezega, kamilica, rman – čaj osladimo z medom, dodamo limono in pijemo večkrat na dan.

Lipovo cvetje, bezgovo cvetje, koper, ognjičevi cvetovi – 1 zvrhano veliko žlico čajne mešanice poparimo s ½ litra vrele vode, pokrito pustimo 10 minut. Nato precedimo, dodamo žlico medu in ga dnevno popijemo od tri do štiri skodelice.

Pri angini:

trpotec, pljučnik, lučnik, trobentica – v enakih delih;

grgranje žajblja pri bolečem grlu; hren naribamo, zmešamo z medom – topi sluzi, blago vpliva na pljuča, pomaga pri astmi; **Uživamo zmerno, ker povzroča potenje, drisko, poveča izločanje seča. Če močno pretiravamo, lahko začnejo krvaveti ledvica – zato se držimo navodil!**

KRRT (mešanica kopriva, regrat, rman, trpotec) za dvig odpornosti, čiščenje organizma.

Kapljice, tinkture:

ameriški slamnik – tinktura krepi odpornost, deluje razkuževalno proti virusom in bakterijam. Kapljice jemljemo do 8 tednov,



Materina dušica

nato naredimo pavzo. Pretiravanje ali dolgo trajno jemanje ima nasproten učinek – odpornost pade.

Obkladki:

Nariban surov krompir – pri pljučnici obložimo predel prsi s to kašo, ob visoki vročini, zlasti pri otrocih, z njim obložimo podplate. Kamilični obkladki – eno žlico olja zavremo, odstavimo in dodamo 1 žlico kamilice. Dobro premešamo in pustimo, da se malo ohladi. Zavijemo v platneno krpo in položimo na prsni koš. Prekrijemo s prozorno folijo in toplo brisačo. Pustimo delovati eno uro. *Pazimo, da ni prevroče, da ne pride do opeklin!*

Čebulni obkladki – prepražimo čebulo, jo primerno ohladimo, da ne pride do opeklin, položimo na prsni del, pokrijemo s prozorno folijo in brisačo, da ostane čim dlje toplo.

Inhalacije:

vdihamo soparo borovih iglic – bronhitis, astma, gripa;

majaron – pri nahodu;

zavremo 3 litre vode in dodamo 2 žlici kamilice in timijana ali materine dušice, pustimo 10 minut, nato inhaliramo.

Pazimo, da ni sopara prevroča! Inhaliramo največ 15 minut.

Za preprečevanje prehladnih in virusnih obolenj lahko zelo veliko naredimo sami. Če pa nas vseeno ujame bolezen, ki je v enem tednu do desetih dneh z zeliščnimi pripravki ne uspemo odpraviti, je čas za obisk in posvet pri zdravniku.

DPM LIŠ na Dolenjskem

Avtorica članka: Sara Kostanjevec, članica DPM LIŠ



V soboto, 25. 11. 2017, smo se ob 8.00 odpravili na strokovno ekscurzijo po Dolenjski.

Začeli smo v vinski kleti pri aktualni cvičkovi princesi Dragici Ribič v Mirni Peči. Razložila nam je, koliko trt imajo, s čim se ukvarjajo, predstavila nam je vinsko klet ter nas povabila na degustacijo. Degustirali smo različne sorte vin, ob tem pa prigriznili tudi dobrote, ki nam jih je dobrodušno ponudila. Pot smo nadaljevali na ekološko kmetijo Kukenberger v Gorenje Ponikve pri Trebnjem. Tam smo spoznali inovativnega mladega kmeta Tonija Kukenbergerja, ki nam je predstavil kmetijo, predelavo mleka in prevozno molžišče, ki mu pride še kako prav, ko ima krave na paši, saj lahko tako krave molze kar na pašniku. Sledila je degustacija izdelkov, degustirali smo različne vrste sira. Pokazal nam je tudi nov hlev. Razložil nam je nekatere tehnične

podrobnosti in z veseljem odgovarjal na naša vprašanja. Za konec smo lahko kupili tudi njihove izdelke. Pot smo nadaljevali v Klevevž. Tam smo se zabavali ob ogledu toplic, ki imajo naravne vrelce s toplo vodo ob pogledu na lepoto narave, ki nas je obdajala. Naša pot pa se je kmalu nadaljevala naprej v Brežice, kjer smo si ogledali vinsko klet Avšič. Tam smo degustirali različne sorte vin ter prigriznili ob narezku, ki so nam ga pripravili. Gospod Avšič pa nam je povedal tudi nekaj informacij o vinogradu in vinogradništvu. Za konec smo prejeli tudi darilca. Napotili pa smo se še k zadnji vinski kleti, v Šentjerneji h gospodu Martinšku. Postregel nam je z raznimi sortami vin, povedal o nastanku vinogradništva, delovanju različnih strojev za pomoč pri delu



in proizvodnji vina, ki smo jih lahko opazili. Na koncu smo lahko kupili vino. Nas pa je že pričakovala večerja na turistični kmetiji Pr' Martinovih. Po večerji je sledilo kratko druženje in nato pot proti domu. V snežni idili smo prispeli v Litijo in s tem se je naša ekscurzija po Dolenjskem zaključila.

Kulturno športno društvo Velika Štanga

Avtor članka: Marjan Lukančič, predsednik KŠD Velika Štanga

Kulturno športno društvo Velika Štanga tekmuje v OBRL ligi z dvema domačima ekipama, poleg pa so še tri ekipe iz Litije, z Golišč in iz Jevnice.

Ekipi Velike Štange 2 ter ekipi Jevnice tako lahko čestitamo za osvojeno prvo mesto po jesenskem delu tekmovanja v OBRL ligi. Hkrati pa lahko pripomnimo, da se nam spomladi, s pričetkom 19. 4. 2018, obeta tudi zanimiv boj za prvaka OBRL lige, za katerega pa se bo potegovalo kar pet ekip.

Da pa nismo člani KŠD Velika Štanga tekmovali samo v OBRL ligi, smo se na povabilo nam sorodnih društev udeležili tudi petih turnirjev širom Slovenije, na katerih smo dosegli zavidljive uspehe. Tudi sami smo v mesecu avgustu organizirali tradicionalni turnir med vasm, na katerem pa

ni pomemben zmagovalac, temveč je podarek zgolj na druženju, prijateljstvu in sodelovanju. Zato se še enkrat vsem nastopajočim ekipam zahvaljujem za sodelovanje in se vidimo ponovno v letu 2018. Nato smo priredili tradicionalni (četrti po vrsti) Antonov turnir osmih ekip za prehodni pokal, ki si ga je priborila ekipa Ivančne Gorice. Drugo mesto je zasedla ekipa DU Jevnica, sledita pa DU Zalog in domača ekipa Velika Štanga 2.

V delovni plan društva za leto 2017 smo vnesli tudi božični turnir v balinanju in se tako že četrtič družili ob ne preveč hladnem vremenu, kuhanem vinu, dobri hrani, predvsem pa v prešernem vzdušju in tekmovalnem duhu. Zmaga na božičnem turnirju je pripadla ekipi ŠD Golišče, sledili sta Velika Štanga 1 ter Velika Štanga 2. Med odmorom smo izvedli tudi bližanje v krog, na katerem si je predsednik našega društva z zadnjim metom priboril lepo praktično nagrado, ki jo je razdelil med tekmovalce. Da je balinanje res zanimiv šport in hkrati dobra rekreacija, je razvidno tudi iz tega članka, ki ga trenutno berete, zato ne čakajte, temveč se nam pridružite tudi vi. Pišimo leto 2018 skupaj!

Ob tem pa naj v imenu KŠD Velika Štanga zaželim vsem ljubiteljem balinanja in tudi ostalim veselo, srečno in zdravo novo leto 2018.

O. B. R. L. LITJA - ŠMARTNO 2017/18

1. KŠD VELIKA ŠTANGA/2	6	4	1	1	30 : 18	9	+ 12
2. JEVNICA	6	4	1	1	29 : 19	9	+ 10
3. ŠD PREDILEC	6	4	0	2	30 : 18	8	+ 12
4. KŠD VELIKA ŠTANGA/1	6	3	1	2	32 : 16	7	+ 16
5. GOLIŠČE	6	2	1	3	20 : 28	5	- 8
6. MDI LITJA - ŠMARTNO	6	1	1	4	19 : 29	3	- 10
7. DU SLOGA	6	0	1	6	8 : 40	1	- 32

Ob enakem številu točk, se v končni lestvici upoštevajo rezultati medsebojnih srečanj (dveh ali več ekip)!

* preložena tekma

Lestvica OBRL lige jesenskega dela sezone 2017/2018

Novice iz Planinskega društva Litija

Avtor članka: Aleš Pregel

Na najvišji vrh Konjiške gore, 1.012 m visoki Stolpnik, se je v soboto, 18. 11. 2017, povzpelo 20 članov sekcije Sokol.

So hojo so pričeli na južni strani gore, v vasi Črešnjice. Na stolp se niso podali, ker je bil poledenel. Sestopili so v Slovenske Konjice. 18. 11. 2017 je planinska sekcija Sava organizirala izlet v Prekmurje. Potepanje so pričeli v Veliki Polani, kjer so si najprej ogledali rojstno hišo Miška Kranjca, zatem so se odpravili v tropski vrt v Dobrovniku, od tam pa v Lendavo, kjer so se sprehodili do razglednega stolpa Vinarium v Lendavskih gorah. Izleta se je udeležilo 29 članov sekcije.

Regijskega tekmovanja Mladina in gore, 11. 11. 2017 na Bledu, so se udeležile štiri ekipe našega društva. Osem učencev pod mentorstvom Ljudmile Intihar je bilo iz OŠ Litija, osem učencev pa pod vodstvom Srečka Somraka iz OŠ Gradec. Dve ekipi (iz vsake šole ena) sta se uvrstili med 1/3 najboljših ekip v državi in si s tem pridobili pravico tekmovali na državnem tekmovanju, ki je bilo januarja 2018 v Trzinu. Čestitamo!

Pohoda na Miklavž se je 25. 11. 2017 udeležilo 22 pohodnikov sekcije Sokol. Na vrh so se preko Križevske vasi in Cicelja povzpeli iz Jevnice. Nadaljevali so do Moravske koče na Uštah.



Dejavnosti DU Šmartno v novembru in decembru

Avtor članka: Boris Žužek

V novembru in decembru 2017 smo imeli štiri rekreacijske pohode v bližnjo okolico; bili smo na Sitarjencu, v Jazbinah, na Zgornjem Logu pri Litiji in v Tenetišah ter na

Bregu. Imeli smo kar srečo z vremenom. Ob občinskem prazniku so naše vezilje pripravile že deveto razstavo, ki je bila v kulturnem domu in je vzbudila med občani veliko zanimanja.

29 novembra 2017 smo v gostilni Pri Mačku organizirali tradicionalno srečanje jubilarcev; vabilu se je odzvala polovica. Pozdravil jih je predsednik društva Boris Žužek, jim čestital in izročil cvetje, nato pa jih je povabil še na večerjo in druženje.

V torek, 5. decembra 2017, smo vse prostovoljce, ki sodelujejo v projektu Starejši za starejše, povabili v Gostilno Krznar; prišla je večina, srečanja pa se je udeležila tudi zavska koordinatorka ga. Marjana Bajda, ki

je pripeljala tudi hrano (moko, sladkor, riž, testenine), ki smo jo v naslednjih dneh razdelili socialno ogroženim občanom. Pogovor na sestanku je tekel o uspešnosti dela prostovoljcev, ki so prejeli tudi praznična darila za občane, stare nad 80 let. Srečanje smo sklenili z malico in dogovori za delo v prihodnjem letu.

V torek, 12. decembra 2017, smo organizirali, prav tako v Gostilni Krznar, božično-novoletno srečanje, na katerega je prišlo 59 članic in članov. Po uvodnem pozdravu in kosilu se je začel družabni del srečanja, med katerim je za ples in prijetno razpoloženje poskrbel harmonikar Pavle.

V januarju je vladalo v našem društvu zatišje, saj smo imeli le dva rekreacijska pohoda v šmarsko okolico.

Varstveno delovni center Zagorje – enota Litija

Avtor članka: Boštjan Bebar

Z novim letom je Varstveno delovni center (VDC) Zagorje odprl enoto v Litiji. Enota se nahaja v pritličju medgeneracijskega centra Šmelc, obiskuje jo 18 uporabnikov t. j. odraslih oseb z motnjo v telesnem in duševnem razvoju.

Namen varstveno delovnega centra je izvajanje storitev varstva, vodenja in zaposlitve pod posebnimi pogoji. Da življenje in delo v enoti potekata v čim bolj spodbudnem okolju, je uporabnikom v podporo in pomoč pet zaposlenih, ki po-



leg usmerjanja dela in delitve nalog skrbi tudi za prostočasne aktivnosti.

Del uporabnikov izvaja lažja dela (sestavljanje, pakiranje, razvrščanje) za različna podjetja, iščejo pa tudi nova podjetja in obrtnike, s katerimi bi lahko sodelovali. V drugi delavnici so uporabniki zaposleni z izdelovanjem izdelkov lastnega programa. Njihove izdelke (copate, toaletne torbice,

nahrbtnike, nakit idr.) že lahko kupite v trgovini, ki se nahaja v enoti Litija. Vedno so veseli starih in novih kupcev, ki se odločijo za nakup že pripravljenih izdelkov, z veseljem izdelajo tudi produkt po naročilu.

Poleg sodelovanja z lokalnimi podjetji in obrtniki se uporabniki in zaposleni radi povezujejo tudi z društvi in ustanovami v lokalnem okolju, kar predstavlja obogatitev dejavnosti v enoti.

Planinsko društvo Litija

Avtor članka: Aleš Pregel

10. 12. 2017 je potekal 37. pohod na Tisje. Na startu v Litiji se je evidentiralo 195 pohodnikov, vseh pohodnikov pa je bilo več kot 300.

Na Tisju so pohodnike s kulturnim programom razveselili učenci POŠ Kostrevnica, navzoče pa so pozdravili predsednica PD Litija, Alma Jere, podžupan Šmartnega pri Litiji, g. Peter Avbelj, in podžupanja Litije, ga. Lijana Lovše. 16. 12. 2017 so pohodniki sekcije »Sokol« zaključili leto s pohodom na Janče. Bilo jih je 33. Obiskala jih je tudi predsednica PD Litija, Alma Jere,

in jim s simboličnimi darili zaželela veliko zdravja ter varnih pohodov. Kot vsako leto doslej so se člani PS Sava – Kojoti – zbrali na Stefanovo, da bi opravili letno planinsko inventuro. Kljub slabi vremenski napovedi so se z Geossa odpravili okrog Slivne do izletniške kmetije Pr' Lavrič v zaselku Vrtače. Ozrli so se na vseh 12 načrtovanih in realiziranih izletov v 2017 ter sprejeli načrt izletov za leto 2018. Inventure se je udeležilo 26 članov. Planinskega pohoda na Kum se je 2. 1. 2018 udeležilo tudi nekaj članov planinske sekcije Sokol.

Vabimo vas, da članarino za leto 2018 poravnate čim prej. Vse članarine vključujejo 24-urno asistenco in 24-urno zdravstveno asistenco v tujini. S plačilom si pridobite pravico tudi do ostalih ugodnosti. Več o članarini si lahko preberete na spletni strani PZS – www.pzs.si. Na spletnem naslovu www.clanarina.pzs.si pa se lahko tudi včlanite ali preverite stanje vašega članstva.

Škode od divjadi in na divjadi – obvestilo

Avtor članka: UO LD Litija

V skladu z določilom 1. odstavka 56. člena Zakona o divjadi in lovstvu (Uradni list RS, št. 16/04, 17/08) Lovska družina Litija obvešča lastnike kmetijskih zemljišč in gozdov, da morebitne škode od divjadi lahko pisno prijavijo na naslov LD Litija, Ponoviče 8, 1282 Sava ali ustno pri pooblaščenih osebah lovške družine, gospodarju LD, Petru Gradišku, na GSM 040 185 105.

Izšel je koledarček prireditev za leto 2018

Avtorica članka: Eva Vovk

Se radi družite in spoznavate nove ljudi ter se v prostem času radi udeležujete dogodkov v domačem ali sosednjem kraju? V novi knjižici s koledarjem prireditev je predstavljenih preko 300 dogodkov, ki se bodo v letošnjem letu odvijali v občinah Kamnik, Litija, Lukovica, Mengeš, Moravče in Šmartno pri Litiji.

Gre za plesne in glasbene prireditev, športne dogodke, festivale, sejme, razstave, gledališka ustvarjanja in folklorne prireditev. Pri zbiranju podatkov je sodelovalo kar 100 društev, javnih zavodov, športnih klubov in drugih organizacij.

Knjižica **Utrip prireditev v Srcu Slovenije 2018** je brezplačno na voljo na sedežu Javnega zavoda Bogenšperk in v Razvojnem centru Srca Slovenije (Jerebova 14, Litija), pa tudi pri turističnih ponudnikih na območju.



Sprotno načrtovanje aktivnosti pa vam vselej omogočata tudi **napovednik dogodkov** (www.srce-slovenije.si/turizem/dogodki) in Facebook stran Srca Slovenije (www.facebook.com/the.heart.of.slovenia).

Širitev podjetja Herz d. o. o. in nova delovna mesta

Avtorica članka: Maja Prosenc

Podjetje Herz d. o. o. iz Šmartnega pri Litiji je del mednarodne skupine Herz, s sedežem na Dunaju. Podjetje je nastalo leta 2006 z združitvijo podjetij Kovina in Unitas in danes v tujino izvozi tri četrtine proizvodnje sanitarnih armatur in rešitev za ogrevalno tehniko ter ventile za ogrevanje, plin in vodo. Zaradi bistvenega povečanja naročil bo podjetje v letu 2018 širilo svoje proizvodne kapacitete z izgradnjo novega proizvodno-skladišnega objekta, ki se bo nahajal poleg sedanjega sedeža podjetja v Šmartnem pri Litiji.

V torek, dne 23. 1. 2018, so tako temeljni kamen za gradnjo novega objekta podjetja Herz d. o. o. postavili predsednik vlade Republike Slovenije, **dr. Miro Cerar**, minister za gospodarski razvoj in tehnologijo, **g. Zdravko Počivalšek**, župan občine Šmartno pri Litiji, **g. Rajko Meserko**, predsednica uprave BKS Bank, **dr. Herta Stockbauer**, direktor in lastnik skupine Herz, **dr. Gerhard Glinzerer**, in direktor podjetja Herz d. o. o., **g. Damir Rutar**. S tem simbolnim dejanjem se je pričela gradnja novega skladiščno-proizvodnega objekta podjetja Herz d. o. o. v Šmartnem pri Litiji. Podjetje Herz je kupilo približno 9.000 kvadratnih metrov zemljišč. Nov objekt bo meril približno 5.000 kvadratnih metrov in bo namenjen proizvodnji krogelnih ventilov in sanitarnih armatur, ki so plod lastnega razvoja, ter skladiščnim prostorom. Investicija v objekt in nakup strojev bo znašala okoli 4 milijone evrov. Novi proizvodni prostori bodo opremljeni s sodobnim strojnimi parkom, ki bo omogočal bistveno povečanje produktivnosti, zanesljivosti in ponovljivosti delovnih procesov, ter robotskimi sistemi, ki bodo omo-

gočali najkompleksnejše delovne procese. S širitvijo podjetja se bo odprlo vsaj 70 novih delovnih mest. Podjetje Herz d. o. o. tako postaja eno izmed najrazvitejših proizvodnih podjetij v regiji in eden izmed pomembnejših zaposlovalcev inženirjev in tehnično izobraženega kadra na tem območju. Interes mednarodne skupine Herz za nova investicijska vlaganja v občini Šmartno pri Litiji pa predstavlja veliko priznanje regiji in njenim potencialom.



Preventivni program za zdrav način življenja

Avtorica članka: Petra Zaletelj

Če imate težave z zdravjem, se nepravilno prehranjujete, želite zdravo shujšati, prenehati kaditi ali ste pod stresom in si želite pogovora s strokovnjakom, smo za vas pripravili delavnice, na katerih vam bo strokovno zdravstveno osebje na prijeten način pomagalo do vaših ciljev.

Delavnice so brezplačne in so namenjene vsem, ki so pripravljeni narediti nekaj za svoje zdravje. Pokličite nas ali nam pišite ter se pozanimajte za termine. Kontakt: ZDRAVSTVENI DOM LITJA, sestra Petra Zaletelj ali Ana Brvar 01 890 04 00 ali na e-naslov: delavnice.litija@gmail.com.

Zahvala

Avtorica članka: Simeona Miklavčič z družino

V dneh, ko je prestopila prag večnosti naša draga mama Ana, ste skupaj z nami delili bolečino in žalost.

Hvala vsem, ki ste nam izrekli besede tolažbe, darovali sveče in jo skupaj z nami pospremili na njeni zadnji poti. V takšnih trenutkih smo še bolj prepričani, da so prijatelji kot drevo, ki ti daje zavetje. Iskrena hvala sodelavcem OŠ Šmartno, skupini Gartrožce, PGD Primskovo ter krajanom Primskovega.

Etnološko društvo Jurija Humarja Primskovo

Avtorica članka: Marinka Vidgaj

Dogajanja in pogledi v leto 2017.

Leto 2017 smo v ED Jurija Humarja zaznamovali s pomembnimi dogodki, ki so obogatili krajevni utrip.

Začeli smo na velikonočni ponedeljek s SEKANJEM PIRHOV, običajem, ki močno povezuje in obuja spomine pri starejši generaciji in prenaša dogajanje na mlajše. Prireditev smo združili s še enim pomembnim dogodkom, BLAGOSLOVOM MOTORJEV IN MOTORISTOV, ki se bo izvajal tudi v prihodnje na ta dan.

S KRESNO NOČJO na Dolnjem Vrhu, ob pridružni cerkvi Janeza Krstnika, vabimo obiskovalce, da obujajo spomine in običaje ob kresi, ko se dan obesi, in preizkušajo moč kresne noči. Hkrati pa je to tudi čas pred praznikom dneva državnosti, s katerim se poklonimo tudi svoji domovini.

VIGILIJA – POHOD Z LUČKAMI OKROG TABORA – drugo soboto v oktobru v po-

častitev Jurija Humarja. To je večer pred Humarjevo nedeljo. Dogodek smo pripravili že drugič in privablja obiskovalce tudi iz drugih krajev.

MIKLAVŽEVANJE – Kar veliko časa in truda smo vložili. Pripravili smo Miklavževo igrico in obdarili otroke KS Primskovo in KS Razbore.

Dva dogodka, BLAGOSLOV VINA in 2. obletnico RASTOČE KNJIGE PRIMSKOVO, smo združili in izvedli 27. decembra 2017, na dan Janeza Evangelista. Prireditve so obogatili pevci MOPZ Zagriški fantje. Po blagoslovu vina v cerkvi smo se zbrali ob stalni stenski razstavi Rastoče knjige v Miklavževi dvorani. Poudarili smo vrednote, za katere se zavzema gibanje. Znanje, povezovanje, sodelovanje in sprejemanje pogumnih odločitev so vrednote, ki jim sledimo tudi na Primskovem. To so v leto 2017 dokazali tudi v PGD Primskovo. Ob otvoritvi novega gasilskega doma so izdali brošuro Gradnja gasilskega doma Primskovo 2014–2017, s katero smo obogatili našo Rastočo knjigo. PGD Primskovo čestitamo in se zahvaljujemo za sodelovanje.

Na slovesnosti smo se spomnili tudi pokojnega župnika prof. Pavla Sporna, od katerega smo se poslovili v avgustu 2017 in je pokopan na našem pokopališču.

Ker se je to dogajalo pred novim letom, smo srečanje zaključili z voščili in lepimi željami. Leto 2018 bo za Rastočo knjigo leto ljubezni, in če se bomo dotaknili latinskega reka »Ljubezen premaga vse«, bomo lažje stopili skupaj in pokazali, da

znamo biti ljudje.

V okviru Etnološkega društva deluje tudi vokalna skupina GARTROŽČE, ki priložnostno obogati marsikatero prireditev v kraju. V letu 2017 so nastopile tudi v Domu Tisje, enoti Litija, in na osrednji občinski proslavi ob dnevu državnosti v Šmartnem. Skupino vodi zborovodkinja Rahela Sinigoj, v njeni odsotnosti pa prepevajo pod taktirko Marjance Vidic.

Čas hitro teče in že smo kar dobro zakorakali v leto 2018. Lepo vas vabimo na naše letošnje dogodke in prireditve:

2. 4. 2018 ob 10.00:

Sekanje pirhov in blagoslov motorjev

23. 6. 2018 ob 20.00:

Kresna noč na Dolnjem Vrhu

13. 10. 2018 ob 19.00: Vigilija v počastitev

Jurija Humarja z lučkami okrog tabora

5. 12. 2018 ob 17.00: Miklavževanje

27. 12. 2018 ob 17.00:

Obletnica Rastoče knjige in Blagoslov vina



Zahvala PGD Kostrevnica

Avtor članka: Franci Repina

V času božičnih in novoletnih praznikov se pogosteje obiskujemo, da si izrečemo mnogo dobrih želja, vse z namenom, da osrečimo svojega sorodnika, prijatelja, znanca. Kot oskrbovanec Doma Tisje pa sem takšnih obiskov še posebno vesel.

Teško bi povedal z besedami, kako me je razveselil in mi polepšal dan obisk Mitje in Rada Jesenška, predstavnika PGD Kostrevnica. To je bil po dobrih dveh letih in pol, odkar me je bolezen priklenila na posteljo in invalidski voziček, prvi obisk predstavnikov društva, katerega član sem vrsto let. Kljub temu da fizično nisem več prisoten v društvu, z veseljem še naprej spremljam delovanje in uspehe društva, s katerimi me seznanjajo moji sorodniki, vnuki, ki so že postali aktivni člani domačega gasilskega društva.

Za obisk in izkazano pozornost se Mitji in Radu najlepše zahvaljujem in vsem članom društva želim predvsem zdravo in uspešno tudi leto 2018.

Ob godu sv. Štefana

Avtor članka: Uroš Pušnik

Tudi letos smo se na god prvega mučenca, sv. Štefana, 26. 12. 2017, zbrali v župnijski cerkvi sv. Martina v Šmartnem pri Litiji pri praznični sv. maši ob 10.00, pri kateri že vrsto let igrajo člani šmarskega tamburaškega orkestra.

Lepa slovenska navada na ta dan je tudi blagoslov konj, vode in soli, sploh v krajih, kjer je konjerejstvo bolj razvito; v naši fari pa nam dopoldansko bogoslužje tega dne vedno polepšajo mili zvoki bo-

žičnih melodij šmarskih tamburašev. Letos je sv. mašo vodil duhovnik v pokoju g. Ciril Oražem. V nagovoru nam je orisal lik godovnjaka sv. Štefana; bil je prvi, ki je kot kristjan umrl mučeniške smrti. Bil je kamenjan – dokler ni umrl se je dvigala njegova molitev k Bogu in prošnja: »Gospod, ne prištevaj jim tega greha!« Obenem pa nas je g. Ciril tudi povabil, naj spreminjamo svet z majhnimi koraki; naj ne vračamo hudo s hudim, sovraštva s sovraštvom, temveč sovražnike ljubimo in jim odpuščamo!

Po pridigarjevih besedah gre velika zahvala za vsakoletno sodelovanje ob božiču tudi tamburašem, saj vsi skupaj zelo pripomoremo k bogatejšemu mozaiku krajevne cerkve.

Ob koncu svete maše pa so nas tamburaši razveselili še z nekaj zaigranimi melodijami in nam vsem zelo polepšali božično vzdušje.



Svatovsko oblečena župnijska cerkev v Štangi

Avtor članka: Uroš Pušnik

Tudi malce slabše vreme ni odvrnilo lepega števila romarjev, častilcev sv. Antona Padovanskega, ter faranov župnije Štanga, od shodnega dne v nedeljo, 14. januarja 2018. Skupaj smo se zahvalili ob zaključku obnovitvenih del na tamkajšnji župnijski cerkvi.

Glavni romar tega dne je bil nadškof g. Stanislav Zore, ki so se mu ob oltarni mizi pridružili še litijski dekan g. Jože Tomšič, rojak duhovnik g. dr. Janez Juhant ter domači župnik g. Frančišek Jerant. Dela zadnjih petih let je danes blagoslovil g. nadškof Zore; obnovljeno in posodobljeno je zvonjenje, cerkev se ponaša z novo streho, obnovljena je notranjost, »lani jeseni pa smo slekli cerkvi staro suknjo in ji nadeli novo praznično« je še dejal župnik g. Jerant.

Tudi nadškof g. Zore je v mašnem nagovoru pohvalil prizadevanja faranov in jim čestital, da so verjeli v milost in odstranili v teh časih pomisleke, strahove in nejevero v uspešnost del. Obenem pa nas je povabil, naj bo ozaljšana cerkev v Štangi dom vsem, ki tu živijo in delajo. To je hiša Božja, tu je Bog za vse nas; za naše družine, za naša srca. Ali se tudi na nas ozira enako kot na naše prednike? Ali spremlja in blagoslovlja vse naše življenje, dobre in slabe trenutke? Zagotovo prebiva med nami, zato ostanimo pri Gospodu, saj On je Ljubezen.

Slovesnost bogoslužju so dajale ubrane molitve in zahvale za vse postorjeno, vse skupaj pa je povzdigovala mogočna pesem. Slovesnosti sta se udeležila tudi šmarski župan g. Rajko Meserko ter litijski podžupan g. Boris Doblekar. Ob koncu se je domači župnik



g. Frančišek zahvalil vsem sodelujočim pri obnovi, posebej pa je izpostavil domačina g. Franca Propsa, ki je bil gonilna sila vseh del. »Bil je tisti, ki je vlekel, spodbujal in porival naprej, da je lahko lepota pod »Kamplovim hribom« zasijala v vsej svoji lepoti,« je še dodal, ko mu je g. nadškof izročil spominsko sliko akademskega slikarja g. Janeza Kovačiča.

Že Valvasor je zapisal, da se je tod v Štangi zgodilo več čudežev, zato je Štanga tudi zaslovela kot božja pot; in prav je, da se tako nadaljuje, saj po besedah g. župnika »... se v času obnove ni zgodila nobena nesreča ali poškodba, še več, vseskozi nam je še vreme služilo«.

Po končani slovesnosti smo se v tamkajšnji dvorani kulturnega doma še »pogreli« ob dobrotah tamkajšnjih gospodinj.

Jaslice v cerkvi sv. Martina

Avtor članka: Benjamin Bizant

Tudi letos smo se zbrali jasličarji in postavili jaslice v cerkvi sv. Martina v Šmartnem.

Z načrtovanjem smo pričeli že novembra, pomagali smo si tudi z idejami iz drugih župnij. Postavili smo lesen oder, napejlali elektriko in zadnji teden pred božičem postavili še zelenje in figure. Sodelovali smo Domen Škrabanja, ki je projekt vodil, Matej Mrzel, Aleksej Tomažič, Benjamin Bizant in drugi mladi iz župnije. Malo za šalo v jaslice skrijemo svojo figuro, ki je že dobro znana, saj jo nekateri vsako leto hitro najdete.

Na tem mestu se zahvaljujem vsem, ki ste na kakršen koli način pomagali in nas podpirali pri tem projektu.



V najem oddamo gostinski lokal – Bistro Valvazor, Valvazorjev trg 3, Litija.

V najem oddamo gostinski lokal,
ki se nahaja v centru Litije.

V pritličju je gostinski prostor s 70 sedeži,
točilnim pultom in zunanjo teraso.

V prvem nadstropju je restavracija s 60 sedeži in prijetnim
razgledom na mestno središče in reko Savo.

Lokal je prenovljen, v obratovanju.

Skupna površina prostorov znaša 260 m² z uporabo
zunanje terase na ploščadi ob poslovni stavbi.

V najemnino je vključena vsa oprema
gostinskega lokala in kuhinje.

Več informacij dobite na sedežu KGZ Litija z. o. o.
oziroma lahko pokličete na tel. 041-306-381.



ŠILT ob koncu leta

Avtor članka: ŠILT

Ob koncu leta se ponavadi življenje malo upočasni. Prazniki nas prisilijo, da se zapremo vase in pomislimo tudi na druge ter smo polni lepih in toplih misli.

Tudi Šiltovi tekači nismo izjeme. Celo leto smo pridno trenirali, včasih tudi s težavo premagovali lenobo in kljub neugodnim vremenskim razmeram obuli tekaške copate ter odtekli svoj trening. V tem mesecu namenjamo članek našim zvestim navijačem, ki so nas vse leto razveseljevali s prisotnostjo na maratonih. Prav je, da povemo, koliko in kaj nam pomeni prav vsak vaš žvižg, vzklík ali nasmeh ob progi. Povrne nam moči in voljo, da vztrajamo do cilja kljub izmučenosti. Hvala vsem, ki v vročini in mrazu, vetru in dežju z nami vztrajate do konca. Hvala vam za vse objeme v cilju, za vse stiske rok, za vse spodbudne besede, če kdaj komu ni šlo. Hvala tudi tistim navijačem, ki nas spremljajo iz domačega naslonjača in težko razumejo, kaj nam tek pomeni.

Še posebej pa se zahvaljujemo našim partnerjem in otrokom, ker nas podpirajo in prenašajo naše živčne in neprijetne izpade pred maratonom.

V cilju tekači pozabimo na vse bolečine in muke. Druženje, prijateljstvo in sreča pa so skupen cilj tako nam kot tudi našim dragim navijačem. Naj bo pozabljeno vse slabo.

Srečno in zdravo v novo leto, tekaški pozdrav!



Začenja se drugi del sezone

Avtor članka: RD Herz Šmartno

Po novem letu je članska ekipa nadaljevala s treningi ter pripravi na drugi del sezone. Obeta se nam hud boj za obstanek v ligi, saj so kljub položaju na lestvici ekipe »spodnjega doma« relativno izenačene. Trenutno je članska ekipa na 10. mestu, na štirinajstih tekmah je osvojila šest točk.

Tudi to sezono ne gre brez poškodb, saj je večji del dosedanje sezone manjkal eden izmed nosilcev igre, Jaka Avsec, ki pa se sedaj vrača v normalen proces treningov. Prav tako so imeli tudi nekateri drugi igralci težave s poškodbami, ki pa so se na igrišču še kako poznale. Za celotno sezono je bil že od začetka izgubljen Žan Pregelj, ki okreva po operaciji ramena in trenira po posebnem programu. Priprave na nadaljevanje sezone so v polnem teku, največ poudarka je na fizični in kondicijski pripravi, saj šmarska ekipa tudi v prvi ligi igra hiter roket. Kondicijska priprava in hitra igra bosta zelo pomembna faktorja tudi v nadaljevanju sezone.

V januarju je šmarska ekipa odigrala tri treninge tekme, v Šmartnem je gostovala tudi prva ekipa RK Celje Pivovarna Laško.

RD Herz Šmartno : RD Rudar 40 : 36 (21 : 17) Dobovičnik 8, Avsec in Kunst po 6, Strmljan 5, Justin 4, Bahovec, Cirar in Žizek po 3, Jerina in Ostrež po 1 zadetek.

RD Herz Šmartno : RK Krim - Olimpija 32 : 28 (18 : 15) Dobovičnik 7, Avsec in Justin po 5, Cirar 4, Kunst 3, Bahovec, Jerina in Ribarič po 2, Sadar in Žizek po 1 zadetek.

RD Herz Šmartno : RK Celje Pivovarna La-

ško 28 : 50 (13 : 22) Kunst 9, Dobovičnik 4, Avsec, Močnik in Strmljan po 3, Jerina 2, Bahovec, Cirar, Justin in Ribarič po 1 zadetek.

Vse tri tekme so služile za pripravo in uigravanje pred nadaljevanjem prvenstva. Priprava ekipe je na dobrem nivoju, ekipo muči še nekaj manjših težav s poškodbami, ki pa bodo do začetka prvenstva večinoma sanirane.

S februarjem se nadaljuje državno prvenstvo v 1. LIGI NLB. Do konca so še štiri tekme v rednem delu ter deset tekem v končnici za obstanek. V mesecu februarju bosta na vrsti dve domači tekmi, v Šmartno prihajata obe vodeči ekipi rednega dela 1. LIGE NLB:

- 17. 2. 2018 ob 19.00 RD Herz Šmartno : RD Riko Ribnica,
- 21. 2. 2018 ob 19.00 RD Herz Šmartno : RD Koper 2013.

S tekmami nadaljujejo tudi mlajše selekcije. Mladinci igrajo v 2. DRL v finalni skupini za prvaka (od 1. do 6. mesta), s tekmami začnejo v februarju. Mlajši dečki B v skupini JUG premočno vodijo in so se že uvrstili v polfinalno ligo. Kadeti in starejši dečki A se žal niso uvrstili v polfinalni ligi, s tekmami za razvrstitev od 17. mesta nadaljujejo v februarju.



Foto: Blaž Bratkovič

V imenu društva vas vabimo, da si ogledate tekme 1. LIGE NLB v domači Dvorani Pungrt ter tudi kakšno v gosteh. Hvala navijaški skupini KROKARJI, ki nas tudi v novi sezoni spremlja doma in na gostovanjih!!! Seveda vas vabimo tudi na tekme mlajših selekcij, ki so na sporedu skoraj vsak vikend. Vse bralce vabimo, da si ogledate našo internetno stran www.rdherzsmartno.si in seveda naš Facebook profil www.facebook.com/Rokomet.Smartno, prek katerih lahko spremljate veliko zanimivih novic, fotografij ipd.

LESTVICA 1. LIGE NLB PO JESENSKEM DELU:

Mesto	Ekipa	Št.tekem	Zmage	Neodl.	Porazi	Razl.zad.	Točke
1.	RD RIKO RIBNICA	14	11	1	2	396 : 355	23
2.	RD KOPER 2013	14	9	3	2	379 : 349	21
3.	RD URBANSKAP LOKA	14	8	1	5	391 : 366	17
4.	MRK KRKA	14	7	1	6	415 : 395	15
5.	RK JERUZALEM ORMOŽ	14	7	1	6	373 : 386	15
6.	RK TRIMO TREBNJE	14	6	2	6	363 : 349	14
7.	RK MARIBOR BRANIK	14	6	1	7	367 : 369	13
8.	MRD DOBOVA	14	3	2	9	351 : 376	8
9.	RD LL GROSIST SLOVAN	14	3	2	9	359 : 393	8
10.	RD HERZ ŠMARTNO	14	2	2	10	376 : 432	6

Zaključek leta 2017 v znamenju številnih tekmovanj

Avtorica članka: Eva Štangar

Taekwondo klub Šmartno - Litija je leto zaključil s številnimi tekmovanji, na katerih so naši izkušeni tekmovalci osvojili lepo število medalj. Na mednarodnem tekmovanju, ki je potekalo v Sloveniji v organizaciji kluba Kang, pa so dobili priložnost za nabiranje prvih izkušenj z borbami tudi najmlajši tekmovalci in začetniki, ki jih v našem klubu ne manjka.

Prvo tekmovanje, 23. odprto prvenstvo Hrvaške (tekma svetovnega pokala ranga G1), je potekalo kar dva dni, saj je tekmovalo več kot 1100 tekmovalcev z vsega sveta. Iz našega kluba so tekmovali trije člani, ki so imeli vsak preko dvajset nasprotnikov. Najbolje se je odrezal Tadej Pirc v kategoriji mladincev do 68 kg, saj je osvojil končno peto mesto. Pia Smrekar je v kategoriji mladink do 63 kg prikazala zelo dobro otvoritveno borbo in napredovala v drugi krog, v drugi borbi pa je bila žal poškodovana s strani Poljakinje in je posledično morala borbo predati. Najmanj športne sreče je imel Domen Pirc, član do 74 kg, ki v prvi borbi ni našel načina, kako bi se ubranil pred visokoraslim Ukrajincem.

26. 11. 2017 je sledilo državno prvenstvo in finale Adidas otroške lige, obe tekmovanji sta bili organizirani sočasno v Mariboru. Na državnem prvenstvu so Aleksandra Rozina, Pia Smrekar in Domen Pirc osvojili prvo mesto, Domen je prejel tudi pokal za najboljšega člana tekmovanja, Tadej Pirc pa je osvojil drugo mesto.

V največjem številu se je naš klub udeležil tekmovanja Taekwondo pokal Ivančna Gorica, v organizaciji kluba Kang. V nedeljo, 3. 12. 2017, se je v Ivančno Gorico odpravilo enajst tekmovalcev, od tega precej debitantov. Pokazali so odlično pripravljenost in osvojili pokal za skupno 3. mesto, v kategoriji otrok pa so bili celo prvi. Posamezno pa so zlate medalje osvojili Gašper Lokar (dečki -36



kg), Viktorija Zavrl (kadetinja B -59 kg), Pia Smrekar (mladinka A -63 kg) in Aleksandra Rozina (članica + 67 kg). Srebrne medalje so osvojili Val Verhovnik Marovšek (dečki -30 kg), Daniel Babič (mlajši kadeti -33 kg) in Luka Lokar (mlajši kadet -51 kg). Bronasta pa sta bila Nika Babič (deklica -24 kg) in Anže Pirc (mlajši kadet -47 kg). Tekmovala pa sta še Noel Saje in Jošt Smrekar. Vsem tekmovalcem iskreno čestitamo in želimo še veliko uspehov in užitkov v borbah. Klub je leto zaključil še s tekmovanjem v Bosni in Hercegovini, kamor se je trener Franci Šircelj odpravil s Pio Smrekar in Tadejem Pircem. 5. odprto prvenstvo Sarajeva je potekalo 16. 12. 2017 pod pokroviteljstvom ambasadorja Južne Koreje. Tekmovanje je bilo zanimivo že zato, ker je sodelovalo kar 68 klubov. Oba naša tekmovalca sta osvojila odlični bronasti medalji.

Januarja pa v klubu že tradicionalno potekajo bazične priprave in polaganja za višje pasove. Intenzivno pa se tudi že pripravljamo na naslednja tekmovanja.

V begunstvu v Zgornjem Logu v 1. svetovni vojni

Avtor članka: Jože Šušmelj

Na srečanju z bivšim županom občine Šmartno pri Litiji, Milanom Izlakarjem, s katerim sva se spoznala v septembru 2005 na slovesnosti ob pobratenu Šmartnega pri Litiji z občino Telgate pri Bergamu, v juniju letošnjega leta, sem mu omenil, da je bila moja mama z družino v begunstvu v času prve svetovne vojne v Zgornjem Logu pri Litiji. Predlagal mi je, naj napišem to zgodbo, saj le malokdo v Litiji danes ve za takratne begunce. Uspelo mi je zbrati nekaj drobcev spominov na tisti čas.

Lansko leto 2014 smo se spominjali 100-letnice pričetka 1. svetovne vojne, letos pa se spominjamo, zlasti na Primorskem, 100-letnice vstopa Italije v vojno proti Avstro-Ogrski. 23. maja 1915 je namreč Italija napovedala Avstro-Ogrski vojno. Anglija in Francija sta ji za vstop v vojno na njihovi strani obljubili ozemlje slovenskega primorja in Istre ter Južne Tirolske. Avstrija ni bila pripravljena na vojno z Italijo in ob napadu je bilo na državni meji le malo vojaških enot, kljub temu so z veliko hrabrostjo uspeli zadržati prve napade. Nastala je 90 km dolga soška fronta od Rombona do Devina v Tržaškem zalivu.

vu. Italijanska vojska je imela v oborožitvi in v številu vojakov veliko premoč, vendar ji kljub temu ni uspelo doseči večjih premikov na fronti in zasesti Ljubljane, kar je bil njen cilj.

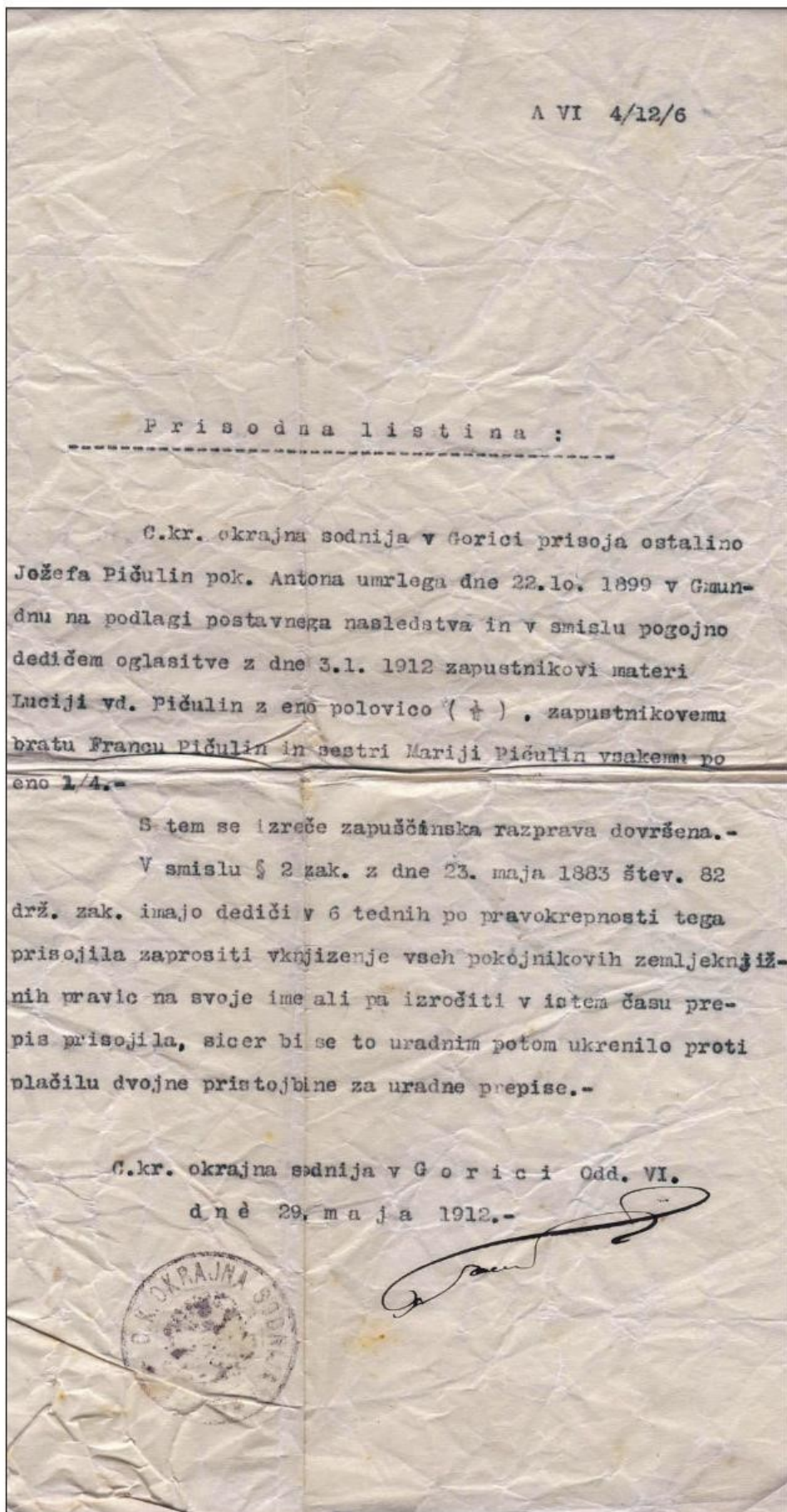
Zaradi bližine fronte so avstrijske oblasti izselile okrog 80.000 ljudi in jih preselile v notranjost države v različne kraje monarhije: na Češko, v Zgornjo Avstrijo, na Kranjsko, Štajersko in Koroško. Zanje so zgradili posebna taborišča, v katerih je bilo tudi do 6.000 beguncev, predvsem žena, otrok in starčkov. V taboriščih so organizirali šole in vrtce, imeli cerkve in zdravstveno oskrbo. Ljudi s podeželja, iz kmečkega okolja, pa so naselili tudi na podeželju z namenom, da bi ob pomanjkanju delovne sile pomagali pri kmečkih delih. Z območja Goriških brd in deloma iz zgornjega Posočja, ki so ga Italijani zasedli v prvih dneh vojne, pa so v notranjost Italije internirali okrog 10.000 ljudi. Evakuacija prebivalstva je potekala v več fazah. Italijanska zasedba Gorice avgusta 1916 in vdor italijanske vojske na Banjško planoto sta povzročila množično izselitev prebivalstva iz okolice Gorice, Banjske planote, Grgarja, Ravnice in Kromberka. Izselitev je potekala organizirano. Obласти so vsaki družini določile kraj begunstva in prevozno sredstvo.

Sredi avgusta 1916 je bila izpraznjena vas Ravnica in zaselek Sedovec, ki sta nekaj kilometrov oddaljena od Gorice. Tudi družina Barbare Skok je morala na pot. Njen mož Jožef je bil mobiliziran, bil je na fronti v Galiciji in ostala je sama z devetimi otroki, štirimi dečki in petimi deklicami. Imeli so srednje veliko kmetijo. V enem dnevu so si morali pripraviti vse za na pot in na voz so naložili nujne potrebščine ter seno za živino. V voz so vpregli vola in kravo in zraven je hodil tudi teliček. Tako so odšli na železniško postajo v Volčji dragi, ki je bila oddaljena okrog 10 km, in od tam z vlakom do Litije. Vsaka družina, ki je imela živino, je dobila svoj vagon. Na vagon so naložili voz z volom, kravo in teličkom, krmo in osebno prtljago. Krava je nudila na poti otrokom mleko. Dobili so razporeditev za nastanitev v vasi Zgornji Log 1, v takratni občini Hotič.

Skupaj z njimi je odšla tudi družina Šušmelj, Frančiška in njen mož Danijel iz Sedovca. Tudi ti so imeli manjšo kmetijo in Danijel je bil kamnosek. Oproščen je bil vojaščine, ker je bil več kot 20 % invalid. V družini je bilo devet otrok, od tega dve deklici in sedem dečkov. Tudi ti so odšli s kmečkim vozom in kravama na železniško postajo v Volčji dragi in z vlakom do Litije. Dva meseca kasneje, 15. oktobra 1916, je prišel ukaz za izpraznitev vasi Voglarji, ki leži na obrobju Trnovske planote nad Sedovcem, saj so granate iz italijanskih topov velikih kalibrov že padale na vas. Tako je tudi družina Katarine Cej iz vasi Voglarji dobila ukaz o izselitvi in odhodu v begunstvo. Njen mož Andrej je bil že leta 1914

vpoklican v vojsko in je bil nekje na fronti v Galiciji. Doma je Katarina ostala sama s sedmimi otroki, tremi dečki in štirimi deklicami, najmlajša je imela dobro leto. Imeli so manjšo kmetijo in dve kravi, pred vojno tudi par volov, ki so služili za prevoz

lesa in oglja iz Trnovskega gozda v Gorico. Družina se je v glavnem preživljala z delom v gozdu. Katarina se je odločila, da gredo k njenima sestrama Barbari Skok in Frančiški Šušmelj, ki sta že bili v Zgornjem Logu. Država je tudi v navodilu priporo-



čala, »da je najboljša, da po par sorodnih družin skupaj živi, da si stroške zmanjšajo ter vzamejo v najem nekaj zemlje ter jo začno obdelovati.« Tudi družina Cej je na voz, ki ga je vlekel vol, naložila najnujnejše potrebščine, za voz so privezali tudi dve kravi in krenili do Volčje drage in z vlakom do Litije. Majhne otroke so dali na voz, ostali pa so hodili ob vozu.

Danes so ostali le redki spomini na begunstvo pred 100 leti. Vse tri družine naj bi živele skupaj v Zgornjem Logu in namesto plačila najemnine in tudi za hrano so pomagali delati na kmetiji. Neki kmet je redil veliko prašičev in mlajša dekleta so skrbela za kuhanje hrane prašičem in krmljenje prašičev. Skupaj je bilo torej 25 otrok v starosti od enega do šestnajstih let. Z njimi pa je bil poleg Danijela tudi starejši mož, najbrž Katarinin sorodnik. Po pripovedovanju so jih vaščani na začetku sprejeli z nezaupanjem, kasneje pa so jih vključili v vaško skupnost. Bili so reveži, brez vsakega imetja. Starejši fantje in dekleta so delali na kmetijah in tako dobili hrano za preživetje. Pomagali so pri košnji, spravilu sena in pridelkov. Par deklet je dobilo zaposlitev tudi v predilnici v Litiji. Eden izmed fantov naj bi delal na veliki kmetiji pri Rožancu, najbrž v Ponovičah, ki je imela velik hlev za živino. Ukvarjal se je tudi z nabavo živin za avstrijsko armado. V spominu je ostalo, da je imel težkega konja za teptanje gnoja. Drugi fant se je na Kolovratu učil za kolarja. Bili pa so tudi veseli trenutki. Starejša dekleta, ki so bila znana po družabnosti, so hodila na plesne in razvile so se tudi ljubezni. Ena izmed njih je še v poznih letih pripovedovala o svojem fantu in njuni ljubezni in žal ji je bilo, da sta se ločila. Država je beguncem mesečno izplačevala skromno begunsko podporo. Pri reki Savi so vzeli v najem njivo in travnik. Na njivi so posadili krompir. Ostala pa je pripoved, ki jo pozna še tretji rod potomcev teh beguncev, in sicer, ker niso imeli denarja, da bi plačali orača za oranje njive, so si sposodili plug in štirje nedorasli fantje so se vpregli vanj in ponoči zorali njivo. Njihova mama je drvarila za plugom. Šoloobvezni otroci so obiskovali šolo v Litiji. Perilo so prali v Savi. Nekateri med njimi so se v Savi naučili tudi plavati. Eden izmed potomcev se spominja pisem, ki so na njihov naslov prihajala iz Šmartnega pri Litiji št. 1.

Avstro-Ogrska je novembra 1918 kapitulirala. Že pred kapitulacijo, ko je bila še fronta na Piavi, so se Katarina, Barbara in Danijel odpravili domov na ogled svojih domačij, ki so jih našli v ruševinah. Niso se imeli kam vrniti. Z mlajšimi otroki so ostali do oktobra 1919 v Zgornjem Logu. Moški, ki so se vrnili s fronte, in starejši fantje pa so doma skušali urediti vsaj zasilna bivališča. Granate so do tal porušile tudi obe vasi, Ravnico in Voglarje. Vas Ravnica leži pod hribom Škabrijel, kjer je v avgustu in septembru 1917 divjala najhujša bitka na soški fronti. Njive in travniki so bili razriti od granat. Povsod so ležali ostanki orožja, streliva in neeksplozivnih granat. V revščini in lakoti so ljudje po vrnitvi iz begunstva iskali hrano v zapuščenih jarkih in zasutih taverinah, tudi med ostanki človeških trupel, ki so še marsikje ostala na bojišču. Iz zapuščenih ostankov barak in drugega gradbenega materiala so si pričeli urejati zasilna bivališča in postopoma obnavljati svoje domove. Zavladala je lakota, saj pridelka ni bilo. Pojavljale so se kužne bolezni, zlasti gripa je takrat pobirala ljudi. Za preživetje so si ljudje spomladi leta 1919 kuhali koprive in druge rastline. Vojsko škodo je Italija le simbolično plačala, obnova pa je bila prepuščena lastni iznajdljivosti.

Po drugi svetovni vojni, ko je bila Primorska priključena k Sloveniji in Jugoslaviji, je več ljudi obiskalo kraje, kjer so preživljali begunstvo, in se tudi srečalo s sovrstniki. Rad bi to pomanjkljivo zgodbo dopolnil. Mogoče se še kdo v Zgornjem Logu ali Litiji spomni teh beguncev in vesel bi bil, če me pokliče na tel. 041 819 121.

To je le skromen zapis o treh družinah primorskih beguncev na območju Litije. Najbrž je bilo veliko več družin, ki so tam dobile zatočišče. Mogoče bi kdo izmed študentov družboslovja za diplomsko ali seminarsko nalogo proučil begunstvo med prvo svetovno vojno na našem območju in tako iztrgal iz pozabe ta del naše skupne preteklosti.



*Ni res, da je odšla — nikoli ne bo!
Ujeta v naša srca, z najlepšimi spomini,
bo vsak naš korak spremljala v tišini ...*



ZAHVALA

Z žalostjo v srcu sporočamo, da nas je zapustila naša draga

ANGELCA ŽNIDARŠIČ,

3. 4. 1931–31. 12. 2017, iz Razbor.

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje, darovano cvetje, sveče in svete maše. Posebna zahvala patronažni sestri Tini za oskrbo na domu v zadnjem obdobju, sosed Danijeli za vso skrb in pomoč, gospodu župniku s Primskovega za vse njegove obiske in lepo opravljen poslovilni obred, gospe Marinki Vidgaj za ganljive poslovilne besede, pogrebniemu zavodu Perpar in vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti.

Vsem še enkrat hvala.
Vsi, ki smo jo imeli radi.



*Življenje celo si garala,
vse za dom in zemljo dala.
Le sledi ostale so povsod,
od dela pridnih tvojih rok.*

ZAHVALA

V 86. letu starosti nas je zapustila naša draga mama, babica in prababica

ANICA ŽAGAR

iz Račice.

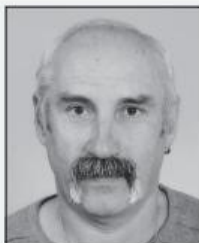
Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem, da so nam v teh težkih trenutkih stali ob strani.

Posebna zahvala Janku Jerantu, Lovčarjevim in Jurjevim.

Zahvaljujemo se tudi g. župniku za lepo opravljen obred ter pevcem.

Še enkrat iskrena hvala vsem.

Žalujoci: hčerka Mari ter vnuki z družinami



*Srce tvoje več ne bije,
bolečin več ne trpiš,
nam pa žalost srce trga,
solza lije iz oči,
dom je prazen in otožen,
ker te več med nami ni.*

ZAHVALA

Ob boleči izgubi po hudi bolezni dragega atija, dedka in partnerja

BOJANA MAJERIČA

iz Zavrstnika, Šmartno pri Litiji (1953–2017),

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom, sodelavcem in znancem za izrečeno sožalje, darovano cvetje in sveče. Še posebej pa hvala vsem, ki ste dragega atija Bojana pospremili na njegovi zadnji poti in se skupaj z nami še zadnjič poslovili od njega.

Ohranili ga bomo kot največjega borca v naših srcih.

Ati, počivaj v miru.

Vedno tvoji: hči Bojana z možem Bogdanom, vnuki Anja, Anže, Rok, Pia in tvoja Ana



*Prazen je dom in dvorišče,
naše oko zaman te išče,
ni več tvojega nasmeha, utihnil je tvoj glas.*

ZAHVALA

V 74. letu nas je zapustil mož, oče in dedek

JOŽE ZUPANČIČ

iz Gradiških Laz 4
(1943–2017).

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom in sosedom za izrečeno sožalje, podarjeno cvetje, sveče in svete maše. Hvala g. župniku za lepo opravljen obred. Hvala pevcem za zapete pesmi in pogrebni službi.

Vsi njegovi

**ZAHVALA**

Mirno si zaspala naša draga mami, babica in prababica

LJUDMILA ŠTEMPIHAR,

roj. LAVRIČ, oktober 1925–november 2017.

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom, ki ste nam izrekli sožalje, darovali cvetje in sveče ter jo pospremili na njeni zadnji poti. Zahvala praporščakoma DU Litija in ZB Litija. Posebna zahvala pevskega zboru DU Litija Mavrica za zapete pesmi ob njenem slovesu.

Hvala vsem, ki jo boste ohranili v lepem spominu.
Vsi njeni



*Le delo, skrb, ljubezen in trpljenje izpolnjevalo tvoje je življenje.
Pošle so ti moči, zaprla trudne si oči,
in čeprav spokojno spiš, z nami kakor prej živiš!*

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage mame, babice, prababice, praprababice in tete

MARIJE ŠKODA,

roj. NOGRAŠEK, Gozd - Reka 27, 9. 8. 1930–21. 11. 2017.

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki ste nam izrekli sožalje, prinašali cvetje in sveče ter darovali za svete maše. Posebna zahvala g. župniku Janku Gašpariču za lepo opravljen obred, nečakinji Fani za ganljive besede, pevkam in pogrebni službi z Žal ter vsem in vsakemu posebej, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti. Iskrena zahvala patronažnima sestram Aleksandri in Vanji za nego in pomoč. Posebna zahvala vnukinji KRISTINI za nesebično pomoč in skrb za mamo v težkih trenutkih.

Vsem še enkrat iskrena hvala.
Vsi njeni



*Za dobroto tvojih rok,
ostala je beseda hvala,
ki v srcih bo ostala
in večno lep spomin na te.*

ZAHVALA

ob boleči izgubi našega moža, očeta in ata

SILVESTRA BRODARJA,

1934–2017,
iz Šmartnega pri Litiji.

Zahvaljujemo se gospodu župniku za lepo opravljen obred, pogrebni službi KSP Litija, g. Tonetu Zavrlu za poslovljni govor, patronažni sestri ge. Tini, vsem za darovano cvetje, sveče in izrečeno sožalje.

Vsi njegovi



*Za dobroto tvojih rok
ostala je beseda hvala,
ki v srcih bo ostala
in večno lep spomin nate.*

ZAHVALA

Po dolgi boleznici je prenehalo biti plemenito srce dragemu možu, bratu, stricu in svaku

TONETU FORTUNI,

1936–2017,

nazadnje stanujočemu v Domu Tisje, enoti Litija. Zahvaljujem se sorodnikom Magdi in Tomažu ter njunima družinama, da so mi bili v pomoč v teh težkih časih. Prijateljem in zaposlenim v Domu Tisje, enoti Litija, ki so mi stali ob strani ob vsakem času. Zahvaljujem se za izrečene besede sožalja, podarjene sveče in za darovane svete maše. Gospodu župniku iz Polja pri Ljubljani, g. Janezu Bernotu, za lepo opravljen pogrebno svečanost in zahvalne besede. Lepa hvala tudi g. župniku Janezu Kvaterniku, g. župniku Lojzetu Golobu, g. župniku Lojzetu Hostniku in g. mons. Tonetu Marklju za spremstvo na njegovi zadnji poti. Hvala pevkam Simoni, Klavdiji, Mojci, Ines, Heleni, Renati in Maji iz Doma Tisje za lepo petje na šmarnskem pokopališču. Vsem tudi hvala, ki ste ga pospremili na zadnjo pot v tako velikem številu.

žena Majda



*Bremena v življenju niso te zlomila,
a bolezen iz tebe vso moč je izpila,
za tabo ostala je velika praznina,
ki z našim spoštovanjem
in mislijo da tebe se bo polnila.*

V SPOMIN

28. 1. 2018 je minilo žalostno leto, odkar nas je zapustil naš dragi

STANISLAV ZAMAN,

Šmartno pri Litiji,
1937–2017.

Hvala vsem, ki se ga spominjate, ga ohranjate v lepem spominu, mu prižigate sveče in postojite ob njegovem grobu.

Vsi njegovi

Gradovi in dvorci v občini Šmartno pri Litiji

Avtor članka: dr. Jernej Kotar

Prvi grajski objekti na ozemlju občine Šmartno pri Litiji so bili zgrajeni v srednjem veku, a so vsi razen Bogenšperka propadli že pred nekaj stoletji. Eden od njih je bil tudi grad Roje, čigar nadvse zanimiva zgodovina se šele počasi odkriva.

Roje (nem. Roy)

Na vzpetini zahodno od Šmartnega pri Litiji je najpozneje ali le malo pred letom 1257 nastal grad Roje. Zgradil ga je koruški vojvoda Ulrik III. Spanheimski, da bi služil kot protiutež oglejskima Lihtenberku in Verneku. V najzgodnejših pisnih virih iz let 1257 in 1262 se novozgrajeni objekt imenuje preprosto kot »novi grad«, leta 1265 pa se prvič omenja s svojim srednjeveškim imenom Afolter. V preteklosti je bilo med zgodovinarji kar nekaj razhajanj, kje naj bi ležal ta skrivnostni grad, ki je v slovenskem zgodovinsko-poznan tudi kot Jablanica, a so raziskave potrdile, da je lahko istoveten le z gradom Roje. V tem primeru gre za enega redkih grajskih objektov na Slovenskem, čigar nastanek je mogoče zelo natančno datirati.

Kmalu po zgraditvi gradu se je v njem naselila rodbina Apfaltrer, ki ga je nato obdržala vse do njegove opustitve. Valvasor je začetke tega rodu zmotno potisnil v leto 1165, kajti njegova prva znana predstavnika, brata Henrik in Oton, se v virih pojavita marca 1268 in sta bila kot spanheimska ministeriala prva prebivalca na Rojah. V 14. stoletju se omenja več pripadnikov rodbine, a po vsej verjetnosti niso vsi bivali v tem gradu. Vsaj od leta 1389 so bile Roje v posesti Janeza, ki ga je pred oktobrom 1428 nasledil sin Gašper. Domnevno v 14. stoletju se je v pisnih virih za grad uveljavilo novo nemško ime Roy, ki je bilo prevzeto iz slovenske oblike imena, in je nadomestilo starejše poimenovanje Afolter. Gašper je imel sinove Jurija, Janeza in Filipa. Jurij je že kmalu umrl, zato je primat v družini prevzel Janez, ki je maja 1470 in nato še oktobra 1478 od cesarja dobil pravico do odprtja vinotoča in gostišča pri cerkvi v Šmar-



Dvorec Grmače z ruševinami gradu Roje v ozadju

tнем. Filipu je v 16. stoletju sledilo še nekaj članov rodbine, nakar je bil grad verjetno po smrti Krištofa leta 1568 opuščen, Apfaltrerji pa so se preselili v bližnji dvorec Grmače in vanj prenesli sedež gospostva. Roje so bile zagotovo, tako kot večina kranjskih gradov, poškodovane v uničujočem potresu marca 1511, a so jih tedaj še obnovili. V nekaj desetletjih po opustitvi je poslopje povsem razpadlo, tako da ga je Valvasor že upodobil kot razvalino.

Roje so po svoji arhitekturni obliki spadale med tipične kranjske gradove, zgrajene v visokem srednjem veku. Prvotno zasnovo lahko razberemo predvsem iz Valvasorjeve upodobitve Grmač, sledov na terenu in z uporabo najnovejše tehnologije. V osnovi je bil grad preprosta dvonadstropna stavba pravokotnega tlorisa in je po svoji obliki močno spominjal na bližnji Lihtenberg. V novem veku so nekoliko nižje zgradili še okrogli stolp ter ga z obzidjem povezali z osrednjo stavbo. Pod gradom so bila gospodarska poslopja, ki so ostala v funkciji tudi po njegovi opustitvi.

Danes o gradu Roje pričajo skromni ostanki osrednje grajske stavbe in deloma ohranjena grajska pot, medtem ko je vse ostalo že zdavnaj prekrila ruša. Tik pod grajskim gričem ležita močno predelani nekdanji gospodarski poslopji, sicer pa drugih vidnih sledov ni več. Na starodavni grad še vedno spominja tudi ledinsko ime bližnjega pobočja, ki se imenuje Za starim gradom.



Ostanki gradu (2014)